

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ENGELLİ BİREYLERİN TOPLUMSAL HAYATA KATILIMLARININ GÜÇLENDİRİLMESİ, KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN TESPİT EDİLMESİ VE BU SORUNLARA KALICI ÇÖZÜMLER ÜRETİLMESİ AMACIYLA KURULAN

MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

(10/434, 2104, 2716, 2717, 2718, 2719)

TUTANAK DERGİSİ

16'ncı Toplantı

26 Kasım 2025 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi 'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu'nun, Komisyonun bugünkü gündeminde yer alan konulara ilişkin açıklaması

III.- KARARLAR

1.- Komisyonun bir aylık ek çalışma süresi talep etmesine ilişkin karar

IV.- SUNUMLAR

1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü Engelli Politikaları Daire Başkanı Habip Aydın'ın, engelli memur istihdamı ve EKPSS süreci hakkında sunumu

2.- YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Profesör Doktor Arif Bilgin'in, engelli öğrencilerle ilgili istatistiki bilgiler, engelli öğrencilere yönelik düzenlemeler, mevzuat, uygulamalar ve önerileri hakkında sunumu

3.- ÖSYM Engelli Adaylar Daire Başkanı Belma Atak'ın, Engelli Adaylar Daire Başkanlığının engelli adaylarla ilgili çalışmaları hakkında sunumu

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü Engelli Politikaları Daire Başkanı Habip Aydın, YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Profesör Doktor Arif Bilgin ve ÖSYM Engelli Adaylar Daire Başkanı Belma Atak tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ENGELLİ BİREYLERİN TOPLUMSAL HAYATA KATILIMLARININ GÜÇLENDİRİLMESİ, KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN
TESPİT EDİLMESİ VE BU SORUNLARA KALICI ÇÖZÜMLER ÜRETİLMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/434, 2104, 2716, 2717, 2718, 2719)

----0----
16'ncı Toplantı
26 Kasım 2025 Çarşamba
----0----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Engelli Bireylerin Toplumsal Hayata Katılımlarının Güçlendirilmesi, Karşılaştıkları Sorunların Tespit Edilmesi ve Bu Sorunlara Kalıcı Çözümler Üretilmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 14.40'ta açıldı.

Komisyon Başkanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu, Komisyonun bugünkü gündeminde yer alan konulara ilişkin açıklama yaptı.

İç Tüzük'ün 105'inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince, Komisyonun üç aylık çalışma süresinin bitimi olan 11/12/2025 tarihinden itibaren bir aylık ek süre istenmesi kabul edildi.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü Engelli Politikaları Daire Başkanı Habip Aydın tarafından, engelli memur istihdamı ve EKPSS süreci,

YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Profesör Doktor Arif Bilgin tarafından, engelli öğrencilerle ilgili istatistiki bilgiler, engelli öğrencilere yönelik düzenlemeler, mevzuat, uygulamalar ve önerileri,

ÖSYM Engelli Adaylar Daire Başkanı Belma Atak tarafından, Engelli Adaylar Daire Başkanlığının engelli adaylarla ilgili çalışmaları,

Hakkında sunum yapıldı.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü Engelli Politikaları Daire Başkanı Habip Aydın, YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Profesör Doktor Arif Bilgin ve ÖSYM Engelli Adaylar Daire Başkanı Belma Atak tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 27 Kasım 2025 Perşembe günü saat 14.30'da toplanmak üzere toplantıya 17.40'ta son verildi.

26 Kasım 2025 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.40

BAŞKAN: Mehmet Muharrem KASAPOĞLU (İzmir)

BAŞKAN VEKİLİ: Jülide SARİEROĞLU (Ankara)

SÖZCÜ: Fatma ÖNCÜ (Erzurum)

KÂTİP: Fevzi ZIRHLIOĞLU (Bursa)

----- 0 -----

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Çok Kıymetli Komisyon üyelerimiz, çok değerli misafirlerimiz, kıymetli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu'nun, Komisyonun bugünkü gündeminde yer alan konulara ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, bugün yeni bir toplantı, yeni bir buluşma. Tabii, bugün bir araya gelişimizin ortak hedefi, engelli bireylerimizin eğitime, yükseköğretime, sınavlara ve istihdama erişiminde karşılaşılan durumların tespiti ve elbette çözüm önerilerinin konuşulması.

Üç değerli kurum bugün misafirimiz; Yükseköğretim Kurumu, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi. Tabii ki her biri direkt vatandaşımıza dokunan kurumlar, hizmet eden kurumlar ve hepimiz biliyoruz ki eğitime erişim güçlü olmadan yaşam alanı tam olarak erişilebilir olmuyor.

Yükseköğretim Kurulu; biliyorsunuz, üniversitelerimizde binlerce öğrenci var, aynı zamanda binlerce engelli öğrenci var ve bu çerçevede, destek birimleri, danışmanlık hizmetleri, gerekli uyarlamalar, kampüs içi düzenlemeler her yıl, her geçen gün gelişiyor. Tabii gelişiyor olması yeni gelişmeleri de beraberinde getirme ihtiyacı ortaya koyuyor yani yeterliliğini bu anlamda daha da arttırmak gerekiyor çünkü bir öğrencinin ihtiyacı yalnızca bir rampadan ibaret değil, bir ders notundan ibaret değil, bir sınav uygulamasından ibaret değil; öğrencilerimiz için her şeyin erişilebilir olduğu, kapsayıcı, âdeta kucaklayıcı bir kampüs inşa etmek gerekiyor. Tabii, tam bu noktada YÖK'ün yaptığı bir çalışma var; Engelsiz Üniversite Bayrak çalışması. Bu, bence önemli bir adım. Bu noktada, tabii, atacağımız yeni adımlar için de bir öncü. Tabii, bu çerçevede verilen ödüller var; üniversitelerdeki fiziksel erişilebilirlikten eğitsel materyallere, sosyokültürel faaliyetlerden kampüs içi yönlendirmelere kadar geniş bir alanı kapsayan Bayrak çalışması; önemli bir sembol. İşte, bugün YÖK'ten bu çalışmanın detaylarını, etkilerini dinlemek istiyoruz çünkü bu program, yalnızca bir ödül sistemi değil aslında topluma yön veren üniversiteler başta olmak üzere bir standart için, bir standart dönüşümü için bence önemli bir aşama. Elbette, bir öğrencinin gerektiğinde tekerlekli sandalyesiyle amfiye girmesi, görme engelli bir öğrencinin ilgili ders materyallerine kolaylıkla ulaşması, işitme engelli bir öğrencinin kulüp faaliyetinde yer bulması; bunlar artık çok standart durumlar olabilmeli. Bu, Türkiye'nin yükseköğretimde erişilebilirlik vizyonunun da zorunlu bir parçası; bunu böyle algılıyoruz. Dolayısıyla bugün YÖK'ün tüm bu başlıklardaki vizyonunu hep birlikte dinleyeceğiz.

Diğer yandan, üniversitelerimizin bünyesinde kurulan engelli öğrenci koordinatörlükleri ve engelli uygulama ve araştırma merkezlerinin faaliyetlerini yine Komisyon olarak yakından takip ediyoruz; bunu özellikle ifade etmem lazım. Bu vesileyle, araştırma ve uygulama merkezini kuran ve bilime katkı sunan üniversitelerimizi tebrik ediyoruz. Üniversitelerimizin tamamında bu merkezlerin kurulmasının da temennisini bu vesileyle ifade etmek istiyoruz.

Tabii, diğer bir misafirimiz, bireylerimizin eğitim hakkı ve istihdamına yönelik olarak politikalarından sorumlu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı Engelli Politikaları Daire Başkanlığı; onları da dinleyeceğiz bugün. Engelli bir çocuğun erken tanıdan eğitime geçişi, sosyal desteklerden burslara erişimi, bağımsız yaşam becerilerinin güçlendirilmesi tüm kurumların ortak sorumluluğu; bunun hepimiz farkındayız. Elbette eğitim sadece sınıfla sınırlı değil; ailenin desteği, sosyal destekler ve yönlendirme mekanizmaları bunun diğer detayları, diğer destekleyici mekanizmaları, bununla birlikte bir bütün. İşte, biz bu bütünlüğü kurabildiğimiz ölçüde öğrencilerimizin eğitim yolculuğunu ne yapıyoruz? Güçlendirmiş oluyoruz. Bakanlığımızın ilgili dairesi bu noktada Komisyonumuzu bilgilendirecek.

Tabii, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) ve bu süreç içerisindeki rolü, misyonu çok kıymetli. Vatandaşlarımızın kamuda istihdama geçişi için kritik bir eşik olan EKPSS, Türkiye'de milyonlarca insanın hayatını direkt etkiliyor. Elbette sınav uygulamalarında çok mesafe katettik ve Engelli Adaylar Daire Başkanlığının koordinasyonu çok ama çok önemli bir kazanım. Tabii ki sahadan aldığımız geri bildirimler, atama sürecinin bu noktada daha şeffaf olması, tercih dönemlerinde daha güçlü bir rehberlik hizmeti sunulması, kullanıcı dostu sistemlerin yaygınlaşması ve bölgesel kontenjanların daha dengeli dağıtılması gibi beklentilerle karşılaşıyoruz. Ayrıca, sınavların sadece belirli birkaç büyükşehirde, şehir merkezlerinde gerçekleştirildiği; dolayısıyla engelli vatandaşlarımızın ulaşımında sıkıntılar yaşadıklarını da bu anlamda duyuyoruz. Bu tür taleplerle, bu tür sorunlarla da karşılaşıyoruz. İşte, bugün bu sürecin hem teknik yönünü hem de adayların yaşadığı aksaklıklara yönelik çözüm önerilerini konuşacağız.

Üniversitelere erişim, sınav süreçleri, yükseköğretimde destek mekanizmaları, kampüs yaşamı ve sosyal uyum; bunların her biri bir öğrencinin geleceğini belirleyen konular. O yüzden bu toplantı bizler için, hepimiz için çok ama çok kıymetli çünkü burada konuşacağımız her bir cümle sonunda raporumuza girecek ve bir politika önerisi olarak var olacak. Tabii ki devletimizin ilgili kurumları da bu öneriler üzerinden yeni adımlar atacaklar. Engelli bireylerin eğitim hayatının daha da güçlendirilmesinden yana olduğumuzu bir kez daha bu vesileyle ifade etmek istiyoruz. Çünkü üniversiteye girişten mezuniyete kadar tüm süreçlerin engelli bireyler için engelsiz bir şekilde işlemesi sosyal adalet anlayışımızın da bir yansıması.

Tabii ki bu toplantıda tüm kurumlarımızdan uygulanabilir öneriler ve sahaya dokunan görüşler bekliyoruz. Biliyorsunuz, kurulduğumuz günden itibaren, yaz dönemi de dâhil olmak üzere yüzlerce görüşme yaptık. Bu anlamda neyin aksadığının, neyin çok

güzel işlediğinin, pek çoğunun Komisyon olarak farkındayız. İşte, bugün de bu bilgilerle hep beraber bu masa etrafında bir araya geldik ve daha iyisini nasıl yaparız, bunu konuşacağız.

Ben, başta Komisyonumuzun değerli üyeleri olmak üzere değerli misafirlerimize katkıları için ve bugünkü bu buluşma için teşekkür ediyorum.

Toplantımızın ülkemiz için hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

III.- KARARLAR

1.- Komisyonun bir aylık ek çalışma süresi talep etmesine ilişkin karar

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tabii, sözü Aile Bakanlığımıza vereceğiz önce ama vermeden önce Komisyonumuzun çalışma süresiyle ilgili bir konuyu ifade etmeliyim. Biliyorsunuz, Komisyonumuz 3 Temmuz 2025 tarihinde çalışmalarına başladı ve Komisyona verilen üç aylık görev süresi 11 Aralık 2025 tarihinde bitecek. Üç aylık süre içerisindeki Komisyon çalışmalarının yeterli olmadığını düşünüyoruz.

Bu vesileyle, İç Tüzük'ün 105'inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince Komisyonumuzun üç aylık çalışma süresinin bitimi olan 11/12/2025 tarihinden itibaren bir aylık ek süre istenmesini Komisyon üyelerimizin oylarına sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Oy birliğiyle Komisyon çalışmalarımızın bir aylık ek süresini de kabul etmiş oluyoruz. Onun da hayırlı olmasını, inşallah, bu anlamda güzel, bereketli, verimli ve etkili çalışmalara vesile olmasını diliyoruz.

Evet, Habip Aydın, Engelli Politikaları Daire Başkanımız.

Buyurun Habip Bey.

IV.- SUNUMLAR

1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü Engelli Politikaları Daire Başkanı Habip Aydın'ın, engelli memur istihdamı ve EKPSS süreci hakkında sunumu

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ENGELLİ POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI HABİP AYDIN - Sayın Başkanım, Kıymetli Komisyon üyelerimiz, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sizlere, engelli memur istihdamı ve EKPSS süreciyle ilgili sunum yapacağım.

Engelli bireylerin çalışma hakkı, fırsat eşitliği ve ayrımcılıktan uzak bir çalışma ortamının sağlanmasıyla güvence altına alınması gereken temel bir insan hakkıdır. Ülkemizde, engelli bireylerin çalışma ve istihdam hakkı hem uluslararası sözleşmeler hem de ulusal mevzuatla güvence altına alınmıştır. Bu kapsamda, engelli bireylerin istihdamları için düzenleme hayata geçirilmiş, engelliliğe dayalı ayrımcılığı önleyen hükümler mevzuata eklenmiştir. Engellilerin çalışma hayatıyla ilgili olarak Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi, Anayasa, Engelliler Hakkında Kanun'da düzenlemeler yapılmış; devlet memurları özelinde, engellilerin devlet memurluğu özelinde ise 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda, 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde düzenlemeler yapılmış durumda. Engelli Kamu Personeli Seçme Sınavı ve Engellilerin Devlet Memurluğuna Alınmaları Hakkındaki Yönetmelik çerçevesinde engelli memur istihdamı sürdürülmektedir.

Bu süreç içerisinde özellikle "Çocuklar, yaşlılar, engelliler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri, malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz." hükmü, 2010 yılında düzenlenen bu hüküm çerçevesinde engellilere pozitif ayrımcılık sağlanmıştır. Kanunda detaylı düzenlemeler var, süre kısıtı için burada üzerinden geçiyorum Sayın Bakanım. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 53'üncü maddesi engelli memur istihdamıyla ilgili düzenlemeleri içermektedir. Kurum ve kuruluşlar, bu kanuna göre çalıştırdıkları personele ait kadrolarda yüzde 3 oranında engelli çalıştırmak zorundadır. Yüzde 3'ün hesaplanmasında ilgili kurum ve kuruluşların yurt dışı teşkilatları hariç toplam dolu kadro sayıları dikkate alınır. "Engelliler için sınavlar, ilk defa Devlet memuru olarak atanacaklar için açılan sınavlardan ayrı zamanlı olarak, engelli kontenjanı açığı bulunduğu sürece engel grupları ve eğitim durumları itibarıyla sınav sorusu hazırlanmak ve ulaşılabilirliklerini sağlamak suretiyle merkezi olarak yapılır veya yaptırılır." şeklinde hüküm düzenlenmiştir.

Genel Müdürlüğümüze tanımlanan görev ise 1 no.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin Engelli Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevlerini düzenleyen 71'inci maddesinde "Engellilerin istihdamına ilişkin iş ve işlemleri kamu personeli bilgi sisteminin bulunduğu kurum ile gerekli koordinasyonu sağlayarak yürütmek." hükmünde düzenlenmiştir.

Devlet memuru alımlarıyla ilgili ilk düzenleme 1983 yılında Sakatların Devlet Memurluğuna Alınması Hakkındaki Yönetmelik, ikinci düzenleme Özürlülerin Alımı ve Yarışma Sınavları Yönetmeliği, 2011 yılında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda özellikle merkezî sınav ve merkezî atamayı getirmesi anlamında bir devrim gibi değerlendirebileceğimiz kanuni düzenlemenin neticesinde düzenlenen yönetmelikle Özürlülerin Devlet Memurluğuna Alınma Şartları ile Yapılacak Merkezi Sınav ve Kura Usulü Hakkındaki Yönetmelik düzenlenmiştir. Şu an geçerli olan yönetmeliğimiz de 2014 yılında yürürlüğe girmiştir.

EKPSS'ye ve kuraya doğuştan veya sonradan, bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yetenekleri bakımından engel oranının yüzde 40 veya üzerinde ve çalışabilir durumda olduğu mevzuat hükümlerine göre alınacak sağlık kurulu raporuyla belgelenen engelli bireyler başvurabilmektedir. Sınava, orta eğitim düzeyi ve üzeri mezun olan veya EKPSS'nin geçerlilik süresi içerisinde mezun olabilecek durumda olan engelli adaylar başvurabilmekte; Bakanlığımız ve ÖSYM tarafından Bilim Kurulunun görüş ve önerileri doğrultusunda sınav düzenlemeleri belirlenmekte; sınav sorularının engellilere göre uyarlanması konusu birlikte değerlendirilmekte ve ek süre, okuyucu, işaretleyici gibi uyarlamalar sağlanmaktadır. Burada 2011 öncesi ile sonrası anlamında çok ciddi bir devrim niteliğinde olduğunu ifade ettiğim konu aslında burada çok kritik öneme sahip. Malumunuz olduğu üzere soru hazırlaması süreci çok teknik bir konu. 2011 öncesinde kurumlar kendi sorularını kendileri hazırlamakta, ilanlarına kendileri çıkmakta, mülakatlarını kendileri yapmakta idi ama 2011'de yapılan düzenlemelerle bunlar merkezî hâle getirilip atamalar da merkezî hâle getirilmiştir. Sonuçlar dört yıl boyunca geçerli olmaktadır. Kura için müracaat edenlerde ise ilkökul, ortaokul, ilköğretim, özel eğitim mezunları için kura uygulanmakta, kura ve atamaları noter huzurunda yapılıp başvurular iki yılda bir alınmakta, kura kaydı ise dört yıl

geçerli olmaktadır. Sınavların yürütülmesiyle ilgili ÖSYM, Aile Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı arasında her sınav dönemi öncesinde protokol imzalanmaktadır. Ön kabul taahhüt beyanı, il müdürlüğümüz tarafından engelliyle bir araya gelinerek testten hangi sınava girebileceğini belirleyen bir belgedir. Bu belgeyi aldıktan sonra engellimiz ÖSYM merkezine sınav başvurusunu yapmakta; ÖSYM, sınav sonuçlarını internet sitesi üzerinden duyurmakta ve yeni sınav yapıncaya kadar da sınav sonuçları kullanılabilmektedir.

Yine, burada pozitif ayrımcılık anlamında bir düzenlememiz; EKPSS sınavının sınav ücretinin yüzde 80'i Bakanlığımız tarafından ÖSYM'ye ödenmektedir.

"Hangi kurumlara devlet memuru atanmaktadır, kapsamı nedir?" anlamındaki sorumuzun cevabını arz ediyorum: 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun ek cetvellerinde yer alan kurumlar ile döner sermayeli kuruluşlara; kanunla kurulan fonlar, kefalet sandıklarına; il özel idareleri ve belediyeler, il özel idareleri ve belediyelerin kurdukları birlikler ile bunlara bağlı müessese, işletme ve döner sermayeli kuruluşlara; Devlet Memurları Kanunu'na göre devlet memuru istihdam eden diğer kamu kurumlarına devlet memuru olarak atanacaklara Engelliler Hakkında Yönetmelik uygulanmaktadır.

Yerleştirme süreci kadroların bildirilmesiyle başlamaktadır. Kamuoyunda yanlış da değerlendirilen, özellikle altını çizmemiz gereken, engelli vatandaşlarımızın bilmesinde fayda olan süreci arz etmek istiyorum. Kadrolar için, her yıl ekim ayı sonuna kadar kamu kurum kuruluşları bir sonraki yılın ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının Kamu E-Uygulaması sistemine taleplerini kurumlar girmektedir. Girilen bu taleplerin nitelik ve talep yönünden incelemesi Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz ile Strateji ve Bütçe Başkanlığı koordinesinde kontrol edilmekte, oluşan listeler ÖSYM Başkanlığımıza iletilmektedir.

Tercih kılavuzları: Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz ile Öğrenci Seçme Yerleştirme Merkezimiz birlikte koordine edilerek tercih kılavuzu hazırlanmaktadır. Buradaki süreci biraz sonra ÖSYM'den arkadaşımız, Başkanımız da anlatacaktır. Bilim Kurulu önerileri dikkate alınarak hazırlanan bu tercih kılavuzlarını engellilerin sınav dönemlerindeki talepleri, sahadan geri bildirimler, şikâyetler de dikkate alınarak her sınav döneminde güncelleme imkânı bulunmaktadır.

Yerleştirme süreçleri ise Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz ve ÖSYM'nin aslında yükün ağırlığını çekerek yürüttüğü bir süreçtir. EKPSS'yle yerleştirme, EKPSS puan üstünlüğüne göre yapılır; birden fazla geçerli puanı olan engelli adayların en üst düzey öğrenim düzeyindeki ve en üst düzey puanı yani eğitim olarak en üst düzey, puan olarak en üst düzey dikkate alınır; aynı kadroyu aynı puanla tercih edenlerde öncelik sırası daha önce mezun olana ve yaşı büyük olana verilir. Adaylar yalnızca durumlarına uygun...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Ne kadar kaldı sunumunuz? Süre bitti, daha soru-cevap da var. Özet bilgi verin, size üç dakika daha verelim, hızlıca genel bilgi verin; sonra zaten soru-cevap da var.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ENGELLİ POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI HABİP AYDIN - Anlaşıldı Sayın Bakanım.

Atanma sürecini arz ediyorum o zaman. Yerleştirmeleri tamamlanan adaylar tercih kılavuzunda belirtilen belgeleri ile birlikte kamu kurumlarına müracaat ederler. Kamu kurumları 5 kişilik değerlendirme komisyonu kurar. Komisyon, adayların nitelikleri yönünden belge bazlı incelemeleri yapar; uygun olan adaylara ek sınav ve mülakat yapılmaksızın -burası engelliler açısından çok daha kıymetli- atamaları yapılır. Ataması yapılmayan hususlar genel olduğu için söylüyorum.

Başvuru yapan adayları istatistiklerle arz ediyorum Sayın Bakanım: Kuraya başvuran adaylarımız 2012 yılında... Sınav 7 kere düzenlenmiştir 2012 yılından 2024 yılına kadar, önümüzdeki yıl 19 Nisanda da yeni sınavımız yapılacaktır. 2012'de yüzde 52 oranında kurayla müracaat eden mezunlarımız varken 2024 yılında bu oran yüzde 13'e düşmüştür. Sınava müracaat eden ortaöğretim ve üstü eğitim düzeyindeki engellilerimiz 2012'de yüzde 47 iken 2024'te yüzde 87'ye çıkmıştır. EKPSS sınavı sonrasında atanan, yerleşen engellilerimizin yaklaşık yüzde 10'u kura sistemiyle, yüzde 90'ı sınavla atanmış durumdadır. Toplam, 2011'deki düzenlemeden sonra atanan engelli sayımız 46.532. 2002 yılında 5.777 olan engelli sayımız 2025 yılı Kasım ayı itibarıyla 82.626'ya çıkmıştır.

Strateji Bütçe Başkanlığımız tarafından Kamu E-Uygulama sisteminin özetini arz ediyorum Sayın Bakanım: Dolu memur sayımız biraz önce kapsamda olan kurumlarda 2 milyon 575 bin 684, bunlara tekabül eden yüzde 3'lük oran 77.409, çalışan engelli memur sayısı 82.626, engelli kota fazlası 8.538, kota açığımız bu ay itibarıyla 3.321dir. İzleme süreci, Kamu E-Uygulama sistemi üzerinden yapılmaktadır. Kurumlar, makul düzenlemeler ve gerekli desteği engellilere vermek durumundadır.

Sorun ve çözüm önerileri kısmında, bizim özellikle öneri olarak getirdiğimiz, buradaki sorun ve öneri olarak getirdiğimiz; kamu kurum ve kuruluşlarında engelli personelin işe giriş, iş yerine uyum süreçlerinde sorunlar yaşandığını düşünüyoruz. Bize yansıyan sorunlar bu yönde. Öneri olarak da kamu kurumlarının bünyesinde engelli personel koordinasyonu ile ilgili bir birim kurulup kurulamayacağı hususunu takdirlerinize arz ediyoruz.

Engellilerin iş hayatına uyumu ve kendilerinin iş hayatında topluma katılım sağladıklarını en iyi gösterebilecekleri yer olan istihdam hayatında, bu hususun gerçekleşmesine en büyük engel olan makul düzenlemelerin eksik kalmasına yönelik şikâyetler mevcut. Burada da kamu kuruluşlarının tamamında bir farkındalık ihtiyacı var. Bu anlamda, biz "Herkes İçin Engelsiz İşyerleri" rehberimizi oluşturduk; Bakanlığımız sitesinde yayında. Ayrıca, kamu kurumlarının personel çalıştıran merkez teşkilatlarına geçen yıl eğitim planladık ve yaptık. İhtiyaç olup talep eden kurumlara da eğitim vermeye devam ediyoruz.

Arz ederim.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Teşekkür ediyoruz.

Şu an YÖK adına Arif Hocamız burada, onu dinleyeceğiz. Engelsiz kampüsleri ve gelecek vizyonunu hocam bize anlatacak.

Profesör Doktor Arif Bilgin, YÖK Yürütme Kurulu Üyesi.

Buyurun Hocam.

Hocam, sunumumuz özet olacak değil mi?

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Sayın Başkanım, kesinlikle çok kısa sunmaya gayret edeceğim, bazı detaylara hiç girmeden.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Sonra konuşacağız zaten, üzerinde konuşacağız.

2.- YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Profesör Doktor Arif Bilgin'in, engelli öğrencilerle ilgili istatistiki bilgiler, engelli öğrencilere yönelik düzenlemeler, mevzuat, uygulamalar ve önerileri hakkında sunumu

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Sayın Başkanım, çok Kıymetli Komisyon üyeleri, çok değerli kurum temsilcilerimiz; hepinizi saygıyla selamlayarak başlıyorum.

Benim sunumum çok uzun olmayacak, çok kısa olacak.

Yükseköğretim alanı, Türk yükseköğretim alanı epeyce geniş bir öğrenci potansiyeline sahip bir alan; 6,7 milyon öğrenciyi barındırıyor; bunun yaklaşık olarak 3,7 milyon örgün öğretimde, geri kalanı ise uzaktan öğretim ve açık öğretimde. Bunların içerisinde engelli öğrencimiz 57 bin düzeyinde; şu anda aktif öğrenci olan öğrenci sayımız, engelli öğrenci sayımız 57 bin civarında.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bu, örgün öğrenim içindeki mi?

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Bu toplam; hem açık öğretim...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - 7 milyon içindeki mi?

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Evet.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - 7 milyonda 50 bin.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - 7 milyon içindeki, evet.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Örgündeki kaç?

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Örgündekine, 3,7 ile 3 arasında baktığımızda, yarısından biraz daha fazla olması gerekiyor. Dolayısıyla...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Yani 30 bin mi diyelim?

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - 30 binin üstüne çıkmıştır.

Engelli öğrencilerimizin alanlara göre, engellilik durumlarına göre dağılımlarını gösteren bir listedir bu. En fazla engelli öğrenci oranı -gördüğünüz gibi- geçici yetersizlikleri olanlarda ve aynı zamanda burada belirtilmeyen "diğer" kısmı var, orada odaklanıyor. Burada da aynı listeyi göreceksiniz. Cinsiyetlerine baktığımızda engelli öğrencilerimizin çoğunlukla erkek olduğunu görüyoruz, bayan öğrencimiz nispeten daha az. Diğer öğrenim düzeylerine göre baktığımızda da aynı tablo karşımıza çıkıyor. Ön lisansta, lisansta, yüksek lisanstaki öğrenci sayılarımız ve burada cinsiyete göre dağılımlar var, orada da erkek öğrencilerin her alanda daha yüksek olduğunu görebiliyoruz. Yaşa göre engelli öğrenci sayılarına baktığımızda ise 17 ila 50 yaş arasında yoğunlaştığını, çok büyük bir kısmının, tamamına yakınının neredeyse bu yaş dilimlerinde odaklandığını görüyoruz.

Engellilerle ilgili düzenlemeler, Yükseköğretim Kurulu bünyesinde yapılan düzenlemeler, aslında Türkiye'deki düzenlemelerle eş zamanlı başlıyor. Hepinizin bildiği gibi, 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun 2005'te çıktıktan sonra 2006'da Yükseköğretim Kurulu da ilk düzenlemeyi yapmış görünüyor "Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği" isminde bir yönetmeliği hayata geçiriyor ve Engelli Öğrenci Çalışma Grubu oluşturuluyor. Bu tarihten itibaren de bu çalışma grubu engelli öğrencilerle ilgili çalışmalarını yürütüyor.

İkinci bir düzenleme ne zaman dersiniz -yani şüphesiz, orada birtakım güncellemeler oldu, çok farklı yıllarda güncellemeler oldu- ikinci düzenleme 2022'de yapıldı; biraz sonra geleceğim ona. Bu düzenlemenin, bu ilk düzenlemenin faydası şu oldu: Yükseköğretim kurumlarının her birinde engelli öğrenci birimleri kuruldu ve bu birimler vasıtasıyla engelli öğrencilerin problemlerine çözüm bulma gayretleri ortaya çıkmış oldu. Dolayısıyla, yükseköğretim kurumlarının bu engelli öğrenci birimlerini sağlıklı oluşturup oluşturmamasıyla ilişkili olarak engelli öğrencilere yardımın düzeyi de belirlenmiş oldu.

Şimdi, Sayın Başkanımızın, Sayın Bakanımızın biraz önce vurguladığı Engelsiz Üniversite Ödülleri'ne geçiyorum. Şimdi, biz engelli öğrencilerle ilgili Yükseköğretim Kurulu olarak iki tane temel araçla birtakım değişiklikler yapmaya, farkındalıklar üretmeye, engelli öğrencilerin üniversite eğitimine sağlıklı bir şekilde erişmesini sağlamaya gayret ediyoruz. Onlardan biri, işte biraz önce bahsettiğim, Engelsiz Üniversite Ödülleri'dir. İkincisi de biz üniversiteleri her yıl, 2019 yılında çıkardığımız rapordan itibaren -2018 verilerine göre- 2019 yılından itibaren izliyoruz. İzleme ve Değerlendirme Komisyonumuz var, her yıl rapor çıkarıyoruz; iki yolla, iki araçla engelli öğrencilerle alakalı eğitime ulaşmaları için daha iyi bir noktaya ulaştırmaya gayret ediyoruz ki en önemli aracımız burada Engelsiz Üniversite Ödülleri'dir. 2018 yılında ilk defa başlamıştır Engelsiz Üniversite Ödülleri ve günümüze kadar devam etmektedir. Burada da ne yapmaktayız? İki tane ödül veriyoruz; birincisi, bayrak ödülü Engelsiz Üniversite Ödülleri çerçevesinde, ikincisi de nişan ödülü. Bayrak Ödülleri üç türlü: Birincisi Turuncu Bayrak; mekânda erişimi amaçlıyor, mekânda erişim, yeterli erişim söz konusuysa Turuncu Bayrak almaya uygun bir aday olarak görülüyor üniversite. İkincisi de Yeşil Bayrak; eğitimde erişim, eğitim süreçlerinde erişimi kolaylaştırdığı hâlde Yeşil Bayrak ödülü almaya hak kazanmış oluyor. Üçüncüsü de Mavi Bayrak ödülü; sosyokültürel faaliyetlerde erişimi mümkün kılıyorsa üniversite, o ödülü almaya hak kazanıyor. Biz geçen yıla kadar bunların her birinden ödül veriyorduk, bu sene ilk defa bir uygulama başlattık; mekânda erişimi karşılamayan hiçbir üniversiteye Yeşil Bayrak yani eğitimde erişim ve sosyokültürel faaliyetlerde erişim bayrağı vermiyoruz çünkü onu temel bir mevzu addediyoruz. O yüzden, bu sene yaptığımız bir değişiklikle mekânda erişim bayrağı alamayan hiçbir üniversite diğer bayrakları alamıyor. Zaten şu rakamlara baktığınızda, Engelsiz Üniversite Ödülleri rakamlarına baktığınızda, ilginin hızla arttığını, farkındalığın yükseldiğini görüyorsunuz. 2018'de 41 üniversite 318 başvuru yapmış, 2025'te 112 üniversite katılmış sürece ve 1.768 başvuru yapılmış yani bu da üniversitelerde, yükseköğretim kurumlarında engelli öğrencilerle ilgili farkındalığın çok ciddi düzeyde arttığını gösteriyor. Burada da zaten göreceksiniz, 2018 yılı ile 2025 yılını karşılaştırıyoruz; 16 üniversitede toplamda 37 Turuncu Bayrak alınmış 2018'de, 2024'e geldiğimizde ise 68 üniversitede toplamda 76 Turuncu Bayrak alınmış. Dolayısıyla, farkındalık artıyor.

Yönetmelikle alakalı, mevzuatla alakalı çok önemli bir değişiklik yaptık; 2022 yılında bir yönetmelik hazırlandı ve Resmî Gazete'de yayımlandı. "Engelli Bireylere Yönelik Sınav Uygulamalarında ve Engelli Kontenjanında Aranacak Sağlık Şartlarına Dair

Yönetmelik" ismiyle yayımlandı. Daha önce Yükseköğretim Kurulunun Yürütme Kurulunun ve Genel Kurulunun aldığı kararlar çerçevesinde, ÖSYM'nin de komisyonları marifetiyle yürütülen süreçler vardı; bu süreçleri biz bir standarda bağlanmış olduk bu yönetmelik sayesinde. Buna göre ne yapıyoruz? Engelli öğrencilere okuyucu desteği veriyoruz, işaretleyici desteği veriyoruz, büyük punto istiyorlarsa büyük puntolu soru kitapçığı veriyoruz, ek süre veriyoruz, tekli salon veriyoruz, zemin katta veya asansörlü binaya bir talebi varsa oradan yardım alabiliyor, ek puan veriyoruz.

Engelli bireylere yönelik başkaca uygulamalar bu süreçte oldu, bunlar da daha çok Yükseköğretim Kurulunun yürütme kurulu ve genel kurul kararlarıyla gerçekleşmiş oldu. Onların her biri, engelli bireylerin hayatını, eğitime erişimini kolaylaştırıcı adımlar olarak değerlendirilmelidir.

Bunları da geçelim çünkü bunlarla vakit kaybetmeyelim.

İkinci bir nokta yani üniversitelilere biz engelli bireyler için şunu şunu yapın diye yazıyla bildirdiğimizde çok ciddi bir farkındalık oluşmuyor ve çok gönülden, içten bu işlere yönelmiyorlar; onun için bizim bazı araçlarımızı kullandığımızı söylemiştim. Onlardan ikincisi, engelsiz üniversite ödülleri yanında -üniversite izleme ve değerlendirme kriterleri- her yıl üniversitelere ait gözlem ve değerlendirmeleri rapor hâlinde yayınlıyoruz ve üniversitelere karne veriyoruz. Dolayısıyla buraya koyduğumuz herhangi bir gösterge üniversitelerde hemen farkındalık üretiyor ve ardından "Bu alanda biz puanımızı yükseltmeliyiz." eğilimine giriyorlar; bu güzel bir şey.

Daha önce, 2024 yılında ilk defa buraya, dezavantajlı gruplara yönelik sosyal entegrasyon ve sosyal kapsayıcılığa ilişkin düzenlenen proje, panel, konferans vesaire falan sayısı diye sayı veren bir etkinlik göstergesi koymuştuk. Bu sene ilk defa engelliler için kütüphanedeki engelli dostu kaynak sayısı, üniversite kütüphanesindeki engelli dostu kaynak sayısını koyduk ve ikinci olarak da üniversite internet sitelerinin erişilebilirliğini bir gösterge olarak koyduk. Onu da uluslararası geçerliliği olan "WCAG" diye bir program var. O program vasıtasıyla üniversiteleri sınıflandırıyoruz ve aynı zamanda sıralıyoruz, ilk 20 üniversiteyi sıralıyoruz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Oradaki oranlar yani isim vermeden, genel puanlamanızdaki notlar anlamında üniversitelerin durumu nasıl, o konuda bir tablonuz var mı?

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Bir onu söyleyeceğim, şimdi söyleyeyim isterseniz onu, oraya geliyorum. Bizim bu son maddeyle ilgili söylüyorsanız yani "web" sitelerinin erişilebilirliği konusunda Türkiye olarak, genel olarak zayıfız yani ne yazık ki Türkiye olarak zayıfız ve üniversitelerimiz de bu konuda çok iyi değiller. Bunun bir sürü sebebi var, ona gelecektim. Bizim şimdi engellilerle alakalı güçlü olduğumuz yanlar; bir, mekânda erişilebilirlik; çok iyi ilerleme kaydettik, çok iyi bir noktadayız fiziki imkânlar açısından. İkincisi, eğitim süreçlerine dâhil olmaları engellilerin; burada da epey bir farkındalık ürettik, çok iyi bir noktaya geldiğimizi söyleyebilirim, bazı üniversitelerde pürüzlerimiz var ama sonuç itibarıyla iyiyiz. Sosyokültürel faaliyetlere de çok iyi katılıyorlar fakat bir, dijital erişilebilirlik konusunda henüz istenilen seviyeyi yakalamış değiliz ama bu, dediğim gibi, sadece Yükseköğretim Kurulunun değil ya da yükseköğretim kurumlarının değil, aynı zamanda Türkiye'nin genel bir sorunu; ya, bunu geliştirmemiz lazım bir şekilde. İkincisi, üniversitelerde öğrencilerin psikososyal durumlarının iyileştirilmesi; onlara katkı sağlama açısından bir yeterliliğimiz olmadığı kanaatindeyim. Tabii, şunu söylemem lazım -Sayın Bakanımız da söylemişti girişte- bizim engellilerle alakalı uygulama, araştırma merkezlerimiz var. Bütün üniversitelerde ne yazık ki bunların sayısı 50 yani bunun 2 tanesi Down sendromlularla alakalı, 10 tanesi otizmlilerle alakalı, geri kalanlar genel olarak engelli öğrenci uygulama araştırma merkezi şeklinde. Bunlar vasıtasıyla...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Şimdi, Hocam, bunu bizim 50'den daha fazlaya çıkarmamız lazım.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Kesinlikle.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bununla ilgili bir gayretimiz var mı?

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Şöyle bir şey söylüyorum, biraz önce onunla bağlandıracağım. Yani bizim zayıf olduğumuz alanlardan bir tanesi olarak gördüğümüz, Türkiye'de genel olarak her birinde, sadece yükseköğretim alanında değil, bu psikososyal desteklerin görünür hâle getirilmesi için bu araçları kullanamıyoruz biz, öyle bir sıkıntımız var çünkü bu uygulama, araştırma merkezleri öğretim elemanı veya insan kaynağı, memur desteği alabilen yerler değil, orada sıkıntımız var, artı, bütçe desteği alabilen yerler değil, üniversite kendi bütçesinden ne kadar ayırabilirse o kadar ayırabiliyor. Dolayısıyla burada bu psikososyal desteği verebilmemiz için belki Sağlık Bakanlığıyla falan bir şekilde ilişki kurup yani buna çalışmamız lazım Sayın Bakanım, kesinlikle gayret etmemiz lazım. Buradaki zayıflığımızı giderecek bir girişime ihtiyacımız olduğunu ben de düşünüyorum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Peki, burada bu araştırma merkezlerinden en donanımlısı hangisi, var mı öyle bir tasnifiniz? Mesela İstanbul'daki bir üniversitede mi, Ankara'da mı?

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - İstanbul ve Ankara'da yoğunlaşıyor Bakanım, İstanbul Üniversitesi, Ankara'daki...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Onlardan birini de davet etmek istiyoruz da o yüzden.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Otizmlilerle ilgili muhtemelen bu bizim Ankara Müzik; orada otizmi güçlü bir merkez olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Ankara Müzik Üniversitesi mi?

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Ankara Güzel Sanatlar ve Müzik Üniversitesi, evet.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bunu kayda alalım arkadaşlar, planlayalım, dinleyim onları ya da ziyaret edelim, ne de olsa Ankara.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Sayın Bakanım, benim genel olarak söyleyeceklerim bunlar. Bizim güçlü olduğumuz yanlar aslında engelsiz üniversite ödülllerinde öne çıkardığımız noktalar, dolayısıyla teşvike biraz daha devam etmemiz lazım yükseköğretim kurumlarında, onu anlıyoruz yani farklı araçları kullanarak teşvike devam etmemiz lazım.

Teşekkür ederim.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Ben bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun Hocam.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Hocam, şu yükseköğretim giriş sınavında ek puanı biraz daha açar mısınız? Buradaki kriterler nelerdir? Yani engellilerde hangi engellilere... Bir oran var mıdır ve ne kadarlık bir ek puan veriliyor?

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARIF BİLGİN - Şöyle: Biz şimdi ek puanı, aslında Yükseköğretim Kurulu ve ÖSYM'yle birlikte beraberce belirliyoruz ek puan vereceğimiz grupları, engelli gruplarını. Sonrasında ÖSYM'deki komisyonlar bunun ne kadar olması gerektiğine çalışıyorlar, dolayısıyla Belma Hanım burada belki daha çok cevap verebilir, Belma Hanım detaylı cevap verebilir bu konuya.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, buyurun.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Şimdi, ek puan dediğimiz olay sadece üniversite sınavında, yükseköğretime girişte, şimdiki adı Yükseköğretim Kurumları Sınavı'nda ek puan... Yükseköğretim Kurulu tarafından ÖSYM Başkanlığına diyor ki: "Görme, işitme, bedensel, 3 engel grubu." Yıllardır 3 engel grubuna ek puan veriyoruz. Bunun bir derecelendirmesi var. Derecelendirme dediğimiz, görme, işitme, bedenselden tıp alanında ilgili hekimler ÖSYM Başkanlığının oluruyla Başkanlığa davet ediliyor. Bu raporlar engelli sağlık kurulu raporu veya ÇÖZGER. Bunlar devlet hastanesi veya üniversite hastanesinden alınmak kaydıyla ilgili hekimlerin önüne geliyor. Bunun bir derecelendirme algoritması var. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı engel derecelendirmesini 2025 yılına kadar 0,5 ve dilimlerinden... 0,5; 1; 1,5; 2; 2,5'tu. Şimdi bu dilimler sıfır; 0,25; 0,75; 1 diye 25'lik dilimlerle... Şimdi, diyelim ki benim 1 kolum yok, arkadaşımın da 2 kolu yok, doktor bakıyor raporuna, bunu bir derecelendirme yapıyor, bu derecelendirmenin karşısında da notlar var. Örnek veriyorum, bedensel engelli 2 derece aldıysa o algoritmaya göre, 2 derecesinin karşısında diyelim ki 22 puan alıyor.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Bu derecelendirmeyi kim yapıyor?

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - İlgili hekimler, üniversiteden profesör titrinde ÖSYM Başkanlığıyla olurları gelen görme, işitme, bedensel demistik ya Hocam, bunlardan bedensel, kas ve iskelete bakan ortopedistler geliyor; işitmeye kulak, burun, boğaz geliyor; görmeye de göz hastalıkları ana bilim dalından ilgili profesör titrinde hocalarımız geliyor.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Nereye geliyorlar bunlar?

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - ÖSYM Başkanlığına geliyorlar, kapalı bir sistemle raporlar sadece hocanın önüne düşüyor, 2 hoca bakıyor buna, bir derecelendirme yapıyor. Bu derecelendirmenin karşılığında 2 aldıysam, en fazla 3, 0,5'ten başlayarak eğer ben 10 puan aldıysam, 20 puan aldıysam yerleştirme puanının üzerine ekleniyor. Diyelim ki ben üniversite sınavında 300 puan aldım, engelli ek puanıyla 300+20=320 puan oluyor. Eskiden baraj vardı biliyorsunuz, 105 ve 150. Eskiden YÖK'ün kararı vardı, diyordu ki "Barajı geçenlere bunu ver." fakat 2016 yılından itibaren Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı dedi ki: "Baraja bakmaksızın..." Yani hesaplanabilir puan; 0,5 doğrusu olan adaylarımız bu imkândan faydalaniyor sadece YKS'de."

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Niye sadece görme engelli, işitme engelli ve kas, iskelet sistemi problemi olan engelliler bundan yararlanıyor?

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Evet, şimdi, Sayın Vekilim, bununla ilgili kamuoyundan bize de geldi, "Neden?" diyor, "Ben de böbrek nakli oldum." diyor, "Karaciğer nakli bekliyorum." diyor veya işte "Kelebek hastasıyım, bana niye yok?" diyor. Yine, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı bu yıl, 2025 yılında bu işlemleri ÖSYM Başkanlığı yaptığı için "Bunu da değerlendir, bir komisyon kur." dedi. Biz de bir komisyon kurduk, ilgili hekimlerden hepsini çağırdık. Sağlık Bakanlığıyla masaya oturduk, Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğüyle; işte kardiyojoloji, nöroloji, ruh ve sinir hastalıkları, bütün branşlardan hocalarımızı masaya topladık. Bununla ilgili çalışmalarımız devam ediyor, bir rapor oluşturacağız, aldığımız o raporu, tabii ki bununla ilgili yükseköğretime girişte YÖK Başkanlığı istediği için, YÖK Başkanlığına sunacağız.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Peki, çalışmıyor muyuz? EKPSS'de yüzde 40'ın üzerindeki engelliler için biz sınava alıyoruz kişileri, burada ise ek puan için engelliler içerisinde bir ayırım yapıyoruz. O zaman EKPSS'de niye biz yüzde 40 veriyoruz? Böbrek yetmezliği olan hasta normal hayatını, yaşantısını çok rahat sürdürüyor ama heyete girdiği zaman yüzde 80 rapor alıyor. O hasta giriyor EKPSS'ye ama o hastayı ek puana dâhil etmiyorsunuz, bunda bir çelişki yok mu?

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Şimdi, biliyorsunuz, EKPSS sınavı yönetmelik gereği yapılıyor, "Yönetmelik gereği yüzde 40." diyor, onun detayları ilgili kuruma ait. Eğer bize soracak olursanız tabii ki biz bunu kamuoyundan gelen sorularla biz de bunu masaya yatırdık. Evet, neden bu dediğimizde... Zaten görme, işitme, bedensele verirken... Biliyorsunuz, üniversite sınavı yapıldığı yıldan yani yaklaşık kırk yıldır bu ek puan veriliyor ve de o zamanki Türkiye şartları ile şimdiki Türkiye şartları çok farklı. Bunun ana çıkış sebebi eğitime yeterince aday ulaşmıyor. Şimdi, bir kişi, bir vatandaş tekerlekli sandalyesi var ise Ankara'da veya büyükşehirdeki belediye otobüslerine tekerlekli sandalyesiyle biniyor, kütüphanesine gidiyor fakat 80'li yılları, 90'lı yılları düşünelim, bir tekerlekli sandalyeli bilgiye bu kadar kolay erişmiyordu, o yüzden de karar alıcı mekanizma demiş ki: "Bilgiye erişimde güçlük çekenlere bu ek puan verilsin." Fakat şimdi daha kolay erişilebiliyor bilgiye, biz de "Bunun farkındayız." O yüzden zaten görme, işitme, bedenselin yanında diğerlerine de verilsin mi veya bu devam etsin mi diye komisyona sorduk.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Müsaade ederseniz Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Şimdi, bakın, ben bir kulak burun boğaz uzmanıyım. İşitme engelli bir kişi, doğuştan tamamen işitme engelli ve bu erken taramayla, yeni doğan erken taramayla tespit edilmiş ve kişiye koklear implant takılmış. Hasta koklear implantı var ve işitmeyle ilgili eğitim sürecini de tamamlayıp... Hiçbir sıkıntısı yok ama baktığımız zaman bu işitme engelli. Şimdi, buna ek puan verecek miyiz?

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Hayır Hocam.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Çok özür dilerim.

Ya da hastanın orta derecede bir işitme kaybı var ama işitme cihazı kullanıyor ve sonradan oluşmuş, yaşa bağlı oluşmuş ya da ilaç toksisitesine bağlı oluşmuş bir durum ama o hasta işitme cihazıyla tamamen duyuyor zaten ya da işitme düzeyi tamamen demeyeyim de kendini ifade edebilecek, anlayabilecek vesaire düzeye geliyor. Şimdi, buna biz ek puan mı vereceğiz?

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAK - Hayır.

Şimdi şöyle: Engel derecelendirme algoritması dedik ya Hocam...

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Ama şimdi bunun için bir sınır olması lazım.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAK - Algoritmada ilköğretime başlama yaşı öncesi, şöyle bir örnekle, siz işin uzmanı olduğunuz için kulak burun boğaz... Hocalarımız diyor ki: "Koklear implantı olmuş, kaç yaşında olmuş? 2 yaşında olmuş. Eğitimden bu ne kadar faydalaniyor veya duyuyor mu?" Bunun kriterlerine zaten hocalarımız baktı. Her işitme engelli, her görme veya bedensel engelli ek puan almak zorunda değil, onun algoritmasını biz hocalarımıza yaptırarak, işin uzmanına yaptırarak. O rapor onun önüne geliyor. Hatta ilköğretime başlama yaşı öncesi bunu bize... Mesela diyelim ki YKS sınavına 60 yaşındaki de giriyor, 40 yaşındaki de giriyor fakat puan... Mesela, diyelim ki bu erken tanı dediğiniz, yanlış hatırlıyorsam -Sağlık Bakanlığı- 80'li yıllarda erken tanıya başladı, ondan önceki belgesini sunamıyor fakat hocamız, ilgili hoca -kulak burun profesörü- bakıyor, raporunda o bilgilerden yola çıkarak... O kriterler, o, dediğiniz, ne zaman bu koklear implant takılmış, ne zaman beyin sapı... Bununla ilgili bütün o tıbbi terimler algoritmada hepsi tek tek yapıldı. O yüzden her işitme engelli... Koklear implantla duyuyor, hiçbir şeyi yok. Hocanın önüne geliyor, sıfır da olabilir.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - İşte bu, biraz da kişisel yoruma kalmış bir şey yani bunun için daha böyle, kurallar, somut şeyler koymamız lazım. Bana göre, evet, buna ek puana gerek yok. Kriterleri değerlendirirken de zaten ona göre değerlendiriyoruz ama size göre, olabilir.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAK - Şimdi, şöyle: Biliyorsunuz, ÖSYM Başkanlığı sınav yapan bir kurum. 2547 sayılı Kanun der ki: Yükseköğretime girişin koşullarını Yükseköğretim Başkanlığı kurar. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı diyor ki ÖSYM Başkanlığına: "Bu engel gruplarına puan verelim." Biz de bunun algoritmasını çıkardık. O sizin dediğiniz tıbbi terimler var ya Hocam, o algoritmada kimin ne kadar vereceği... Şimdi, diyoruz ki biz... Örnek veriyorum, ikimizin de raporu var, hatta birimizin yüzde 80, birimizin yüzde 40 ama bunu kim yapıyor? ÖSYM Başkanlığı vermiyor, işin uzmanları, algoritma. İsterseniz toplantıdan sonra algoritmayı sizinle paylaşabilirim.

Teşekkür ediyorum.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Ben bu konuda...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Yani şu çok güzel bir mantık gibi görünüyor: Bilgiye erişebilme. Fakat aslolan, burada devletin çok kalın kesmesi lazım. Yani nasıl? Eğer sınava girebilecek yeteneği... O gün oradaysanız, o sınava giriyorsanız herkesle eşit yargılanmalı, değerlendirilmelisiniz. Bu ek puan meselesi çok karışık çıkamazsınız yani.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAK - Evet. Bu nedenle komisyon kurduk, ilgili hekimleri bununla... ÖSYM Başkanlığının kararlarında engel ve sağlık sorunu olan adaylarla ilgili yol alırken mutlaka Millî Eğitim Bakanlığı komisyondadır, o masadadır.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Çok özür dilerim. Ek puan düşünsel olarak problemli.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAK - Ek puanı biz bir...

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Birisi daha zeki, ben daha az zekiyim. O zaman ben de ek puan istiyorum. O sınava girmişseniz sınav sizi değerlendirir.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Ben, ek olarak bir şey söyleyeceğim müsaade ederseniz Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Lütfen, buyurun.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Şimdi, buradaki asıl amaç şu: Kişinin, öğrencinin çalışmayla ilgili zaman kaybı ya da zorluklarını dikkate alıyoruz biz.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAK - Evet.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Ben size bir örnek vereyim: Böbrek yetmezliğim var benim Haftada üç gün diyalize giriyorum. Diyalize girmeden önce diyaliz hazırlıkları var ve diyalizden sonra da yaklaşık dört beş saat kendime gelemiyorum ve haftada üç gün bunu yapıyorum. Bana niye ek puan veriyorsunuz? Çalışmıyorum çünkü, çalışmaya, emek vermeye zamanım yok ama siz burada sadece "görme engelli" "işitme engelli" demişsiniz ve kas, iskelet sistemi.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAK - Evet. Bu, masaya yatırıldı Sayın Vekilim, o nedenle. Bununla ilgili hocalarımızın, burada da Sayın Hocamız da...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Burada nasıl bir değerlendirme mekanizmanız var, onu bir anlatır mısınız. Yani katılımlı mı? Efendim, daha dar bir dairede mi? Netice itibarıyla fikir fikirden üstündür, akıl akıldan üstündür, değil mi? Orada bence ortak aklı biraz daha çalıştırmak gerekebilir. Mesela, Sağlık Bakanlığı bu işin içinde var mı?

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAK - Var. Zaten komisyonu oluştururken...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Onu bir anlatır mısınız, o komisyonu?

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAK - Tabii ki.

Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğünden alan uzmanlarını davet ettik, komisyona görüşlerini sunsun diye. Tabii ki ilk etapta, ilk düşünülen, akla şu geliyor: Neden görme, işitme, bedensel? Bu soru, bugüne kadar ÖSYM Başkanlığına soruluyor sınavı biz yaptığımız için ama Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı da geçen sene bu konuyla ilgili bir komisyon topladı, oradakilerden de aldık görüşleri. Görüşleri alırken tabii ki akademisyen hocalarımızın bile şöyle bir görüşü oluyor. Birisi diyor ki: "Evet efendim, bunun olmaması lazım." Bir sınav. Biz ne yapıyoruz ÖSYM olarak? Sınav uygulamalarını gerçekleştiriyoruz fakat bilgiye erişimde güçlük çekenler, zamanında bu karar alındığı için... Şimdi, işte, tam o noktadayız ÖSYM ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı olarak da. Bu ek puan uygulaması devam mı etmeli, YKS'de sadece 3 engel grubu için mi devam etmeli, diğer engel grupları buna dâhil edilmeli mi? O yüzden Sağlık Hizmetleri Genel Hizmetleri Genel Müdürlüğüne gittik. Orada ilgili branşların, dediğim gibi; nöroloji, psikoloji, kardiyoloji, dahiliye, üroloji, hematoloji, profesör titrinde bütün uzman hekimleri masaya yatırdı. Aslında, yani tam olarak Sayın Başkanımızın olurundan geçmedi. Komisyonu bir kez daha toplayacağız. Bir görüş dedi ki: "Hayır, bu kalkmalı. Sınav uygulamaları

getirilmeli." Yani nedir? Ben ne yapıyorum şimdi az görene? Az görene diyorum ki: "Sana büyük punto veririm." Hatta diyorum ki: "Bak, sen aletinle de gelirsın." Ne getirir az gören? Elektronik büyüteç. Güvenlik, ÖSYM Başkanlığının olmazsa olmazlarındandır. Nedir güvenlik? Şimdi, elektronik büyüteç; cep telefonuna benzeyen bir alet, daha büyükleri de var masa kadar. Çocuk soruların üzerinden bunu tutuyor. Niye? Çok az görüyor. Yüzde 2 gören aday var. "Okuyucu istemiyorum. Başkasının okuduğunu anlamıyorum." diyor. "Nasıl anlıyorum?" ÖSYM'ye diyor ki: "Ben kendi aletimle gireceğim." 2015 yılına kadar ÖSYM Başkanlığı güvenlik açısından bu aparatların hiçbirine izin vermiyordu. 2015 yılından itibaren elektronik büyüteciyle de giren çocuğa biz "Bu aletini sınavda kullanabilirsin." diyoruz ama ne yapıyoruz? İletişimi kesilmiş binalarda alıyoruz, sinyal kesici yani "jammer" gönderiyoruz. Sen bunu kullan. Çünkü anında, soruların üzerine gittiğinde sorular teknik olarak dışarıda olabilir. İşitme cihazı; içinde alıcı verici vardır, bundan da ÖSYM korkar. O yüzden diyoruz ki: "Ben sana da 'jammer' göndereceğim." Ve de bunu zaten ÖSYM Başkanlığı yaptığı bütün sınavların kılavuzlarında adaylara tebliğ hükmünde yayımlıyor. Tabii ki bu görüş çok kıymetli, hocalarımızın görüşü. Mesela, kulak, burun, boğaz alanı hocamızın. Hakikaten doğru. Yani insanlar şunu diyebilir: "Görme, işitme, bedensel engeli olan herkese siz ek puan veriyorsunuz." Öyle değil. Onun bir algoritma kriteri var ve de bunu için uzmanlarından aldık, üniversitedeki hocalardan. Onlar da diyor ki: Bunlar... Hatta "RAM raporu bile varsa getir." diyor çünkü şimdi, siz bu, işte, diyelim ki 18-19 yaşında üniversite sınavına giren bilgiye, buna erişir ama dediğim gibi, 40 yaşında, 60 yaşında bizim sınavlara girenler var. Örnek veriyorum, bir Rıza Dedemiz vardı, diyor ki: "Ben doğuştan görme engelliyim. Ailemin imkânları nedeniyle okuyamadım. ÖSYM bana okuyucu ver." Okuyucu vereceğimize dair tam teşekküllü devlet hastanesinden raporunu gönderiyor, yüzde 100 görmez. Fakat diyor ki: "Ben duymuyorum, yaşım gereği duymuyorum. ÖSYM, sen benim işitme cihazımla da sınava girmeme izin ver." ÖSYM Başkanlığı ona diyor ki: "İşitme engelli olduğuna dair de rapor gönder." Her şeyin teknik anlamıyla raporunu istiyor. Hem görmeyen hem duymayan. "Görmüyor." diyorsunuz, nasıl duyacak bu? O yüzden de diyoruz ki biz: Eğer adayın aparat kullanması gerekiyorsa -sınav uygulamaları zaten bu- Başkanlık buna da izin veriyor.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Hocamın sorduğu konu bu değil ya. Bunları geçen de anlattınız, olaya da hâkimsiniz; bu doğru da ek puan üzerinden giderek soruyor yani.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Ek puan dediğim gibi, Sayın Vekilim, ek puan zaten...

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Tamam, bunu siz belirlemiyorsunuz belki de yani alınan komisyonlarda...

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Evet. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı...

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Burada bir eksiklik var. "Herkese ek puan verme ya da işte, haksızlık değil mi?" diyor. Böbrek yetmezliği dolayı diyalize giriyor, üç gün çalışmıyor. Bu da geldi mi sıkıntıyı yaşıyor ama siz sadece görme, işitme ve ortopedik engellilere ek puan veriyorsunuz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Burada aslında üniversitelerin bir engelli kontenjanı var mı?

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Hayır.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Zaten burada sorun bu. Bunun çözümü buradan başlar aslında. Yani üniversiteler... Az önce de konuştuk biz, siz rapor verirsiniz torpile girer. Yani atıyorum, "Yüzde 0,5 ya da yüzde 1 engelli öğrenci alacak." diye bir ibare koysanız ek puan koymanıza gerek kalmaz. Engelliler kendi arasında yarışmış, belki girmiş olabilir diye düşünüyorum. Hani, bu da bir fikir olsun diye...

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Sınava girerken dişimi çektirdim.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Dişini çektirdin, kaybettin sınavı.

YÜCEL ARZEN HACIOĞULLARI (İstanbul) - Yok, kaybetmedim ama...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Ona rağmen kazanmış.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Sana ek puan vermeleri lazım aslında. Ama bunu belirleyen ÖSYM değil Sayın Hocam yani sorun o. Kararlar alınıyor, gönderiliyor ve ona göre de ek puan veriliyor yoksa verilmiyor.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Zaten ÖSYM için söylemiyorum ama burada bir...

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Bir yanlışlık var.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Evet, bunu düzeltmek lazım.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - İşte, dikkat eksikliğine raporları varsa fazla zaman veriyorsunuz doğru mu?

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Evet.

EROL KELEŞ (Elâzığ) - Ama dikkat eksikliğine ek puan vermiyorsunuz.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Ek puan vermiyorsun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Yani aslında hakikaten bu konu biraz sorunlu ve biraz daha etraflı araştırma ve yenilik gerektiriyor.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Biraz daha uzmanlarının konuşması gereken bir konu bence.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Çünkü üniversite sınavlarında işin doğrusu herkes sınava giriyor. Bir de hak meselesi var. Burada bir yanlışlık yapılıyorsa diğer öğrencilerin hakkının çiğnenmesi meselesi var. Önemli bir konu. Bence tekrar, yeni baştan ele alınması gerekiyor. Komisyon olarak belki burada kriterler açısından bir yenilenme getirme teklifimiz olabilir; önemli olduğunu düşünüyorum, Erol Hocama da katılıyorum. Yani buradaki kriterler son derece önemli.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - İşte, burada önerileri bizim sunmamız lazım.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Evet.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Onların da buna açık olduğunu düşünüyoruz tabii ki, değil mi?

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Tabii ki. Zaten komisyonda bunlar da görüşülüyor.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bununla ilgili belki biz bir odak grup çalışması yapabiliriz arkadaşlar. Sena Hanım... Zülal Hanım da burada katkı sağlar bize, değil mi? Bunu bizzat...

ZÜLAL TANNUR - Ekleme yapabiliyor muyum?

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Tabii ki.

Buyurun.

ZÜLAL TANNUR - Merhaba, tekrar hoş geldiniz.

Ben de bu sınava giren görme engelli öğrencilerden birisiydim.

Aslında, şeyi sormak da istiyorum, çok güzel bir noktaya değindiniz Bakanım. Bir sorum var o tarafta, okuyucularla alakalı olan kısmı sormak istiyorum. Bir havuz var biliyorsunuz, zaten oradan atanıyor aslında okuyucular sınavlara ama alan bazlı atanmadığı için mesela dil sınavına o dili bilmeyen kişiler de girebiliyor. Bu tarafla alakalı geçtiğimiz yıllardan edinilen bazı deneyimler olmuştu. Bazı öğrenciler sınavlara bir daha girmek zorunda kalmıştı ve emekleri de gerçekten çok yoran bir nokta oluyor bu. Bununla alakalı bir inisiyatif üzerine çalışıyor musunuz? Bir onu sorabilirim.

2'nci bir sorum da engelli akademisyenlerin sayısını da bizimle paylaşma şansınız var mı? Elinizde mutlaka ki vardır, onu da bilmek çok anlamlı olur.

3'üncü bir sorum daha var, onu da sorabilirim. Bu da aslında ek puan noktasında olacak, şeye geçmeden sormak istiyorum. Görme engelli gençlerin kafasındaki şey de aslında şu oluyor: Bu biraz soru hazırlanırken ki şeyle alakalı. Mesela, çözümü şekil gerektiren sorular paragraf olarak görüldüğü için onlar sınavlarda elenmiyor ve dolayısıyla da aslında kişilere soruluyor. Biz bu ek puanı yıllarca hep şey diye düşünmüştük, yani demek ki bu ek puan, bu sorular elendiği için geliyor diye düşünmüştük. Bu bağlamda, bu sınav sorularını değerlendirirken nasıl bir yol izliyorsunuz? 3'üncü sorum bu.

Bir de 4'üncü sorum şeyle ilgili, üniversiteleri değerlendirip nişan verdiğinizi paylaşmıştınız; çok güzel bir uygulama. Benim orada sorum da şu: Bu değerlendirmeleri yapan heyetlerde engelli insanlar var mı? Yani bir üniversiteye geldiğinde aslında o üniversiteyi yapısal olarak inceliyorlar mı yoksa engelli olmayan kişiler mi inceliyor da bu bayrakları veriyorlar diye sormak istedim. İki buçuk yıl Boğaziçi'nde okudum, öyle de bir background verebilirim orada.

Çok teşekkürler şimdiden.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Teşekkür ediyoruz Zülal Hanım.

Şimdi, şöyle yapalım isterseniz, söz hakkı ÖSYM'de.

ELİF ESEN (İstanbul) - Benim az önceki konuyla ilgili, bağlantılı bir sorum ve önerim olacaktı ama. Yani sorunlara geçmeden Sayın Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Yok, ÖSYM'nin sunumunu alıp sonra mı devam etsek dedim ama buyurun siz.

ELİF ESEN (İstanbul) - Yani buradaki konuya dair bir görüş bildirmek istiyorum.

Baktığımızda, sizi dinlediğimizde, aslında bu ek puan uygulamasının engelli bireylerin erişilebilirlik kriterleri doğrultusunda erişimlerinin tam olarak hakkını alamamaları ve eşit, sağlıklı bireylerle onlara eşit hakların, sosyal adaletin sağlanması açısından hani mantıklı, çıkış noktasının mantıklı olduğunu düşünüyorum. Fakat yıllardır gözden kaçırılan aslında önemli bir nokta var. Biz kategorize ettiğimizde -Sayın Vekilime ben de katılıyorum- yani engellilik kavramına bakış açısında sorun olduğunu düşünüyorum. Aslında, bu konuya biz çalışma hayatına, iş gücüne katılım, istihdama katılım ya da katılamamak olarak baktığımızda, o katılım güçlüklerine göre şemsiyemizi açtığımızda, çatı olarak iş gücüne katılamamayı engellilik olarak görürsek aslında bütün bu sorunlar çözülüyor. O sorunların temelinde de aslında doğru SİR raporları yatıyor yani sosyal inceleme raporları. Bireyin hem sağlığıyla ilgili... Ne güzel, dilimleri 0,25 dilime kadar indirmişsiniz; bu, daha doğru bir perspektifle yaklaşmayı, daha doğru derecelendirmeyi mümkün kılıyor, kırılımları artırıyor çünkü. Ancak yani biz sadece o bireyin sağlık durumu değil sosyal hayata katılımı noktasında da çevresel etkenleri vesaireyi dikkate aldığımızda doğru sosyal inceleme raporuyla bir röntgenini çekebiliriz ve o röntgen de size gösterge oluşturabilir. Aslında bu sistemin temelinde doğru raporlamanın yattığını düşünüyorum ben. Doğru raporlama olduğu zaman, aynen Sağlık Bakanlığındaki e-reçete uygulaması gibi, dijital olarak erişilebilir, doğru göstergeleri olan raporlama sistemi aslında bütün bu tıkalı kaynakları açabilecek kapasitede diye düşünüyorum. Onun üzerine Sayın Başkanım, bence rapor konusunu çözersek bu alandaki pek çok sorunun önü açılmış ve çözülmüş olabilir diye bir öneri getirmiş olayım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - İşte, biz bu noktada odak grup çalışmalarımızı, -Komisyon harici çalışmalarımızdan biri o mutfak çalışması-başlatırsak Sena Hanım ivedilikle. Sizlerin de Komisyon üyelerimizin de bu konudaki fikirleri önemli; bize o noktada geri bildirimde bulunursanız ÖSYM'ye o teklifle gideriz.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Sayın Bakanım, burada bir şey söyleyebilir miyim izninizle?

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Şimdi, ICF çalışması... Biz, ÖSYM Başkanlığı olarak 2025 yılında, bu yılın başından, 4 Şubattan itibaren Sağlık Bakanlığıyla entegre oluşturduk. Sağlık Bakanlığında raporları dijital olan -kırtasiyecilikten kurtulduk- aday işte evinde, otobüste, metroda tercihini yapıyor, sağlık şartlarına göre sınav uygulamalarından faydalanmak istiyor. Zaten geçen sene, 2024 yılında da YÖK Başkanlığında yaptığımız, tıpçılar ve özel eğitimcileri bir araya getirdiğimiz toplantıda biz ICD 10 kodlarını ona göre sınav uygulamalarına tanıdık. Fakat hocalarımız, sizin gibi hocalarımız dediler ki: "ICF'ten geçin. ICF çalışmasını başlatırsanız daha sağlıklı sonuçlar olur." ICF çalışması için de hem Sağlık Bakanlığına hem Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına da bu teklifi biz sunduk. Bunlarla ilgili Başkanlığımızın da zaten çalışmaları var. Zaten gün sonunda şunu görüyoruz yani şunu sormamak elde değil: Neden görme, işitme, bedensel? Bunu herkes sorar. Fakat dediğimiz gibi, yaklaşık kırk yıl önce çıkış nedeni eğitime, bilgiye ulaşmada zorluktu. Fakat şimdi bu da gündemde. Mesela, biz sağlık hizmetleriyle konuşurken şunu söylediler: Kanseri. Diyelim ki bu Komisyon'da örnek veriyorum "Evet ya bütün gruplara ek puan ver, işte süregelenlere de ver." Kanserin hangi evresi? Birinci evre mi, dördüncü evre mi? Hangi kanser türleri? Ve siz açtıkça matruşka gibi zaten bunlar çoğalıyor, bunların hepsi masada.

Biz de diyoruz ki, zaten bu size gelen soruya da cevap olarak: ÖSYM Başkanlığı engel ve sağlık sorunu olan adaylara yaptığı uygulamada kesinlikle tek başına karar almaz. Masanın bir tarafında tıpçılar, bir tarafında özel eğitimciler, bir tarafında mutlaka STK'lar... O yüzden, hemen akabinde "ICF çalışmalarında biz Sağlık Bakanlığıyla nasıl bir yol izlemeliyiz?" diye bunun da Komisyon çalışmalarını yürütüyoruz. ÖSYM Başkanlığının bir buradan...

Pardon, geçebilir miyim soruya Sayın Vekilim, cevap vereyim mi? Yoksa...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun, siz cevap verin.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Şimdi, şöyle: ÖSYM okuyucu, evet, görme engelli adaylara biz şekil, grafik, karmaşık ifade içeren sorular sormuyoruz. Niye? Bunu tarif etmesi zordur. O yüzden diyoruz ki -yedek kılavuzda bu bilgi var- adaya diyoruz ki: Bak, senin görmen... Herkes yani okuyucu isteyen görme engelli, totalde yüzde 100 görmez değil. O yüzden diyor ki: "Ben yüzde 40 görmüyorum." ya da "Yüzde 80 görmüyorum, ÖSYM bana okuyucu ver." Diyoruz ki: O zaman ben sana okuyucu veririm; şekil, grafik, tablo, karmaşık ifade içeren soruları sormam. Diyelim ki YKS'de TYT oturumunda 120 soru soruyoruz, 120 sorudan diyelim ki 20'sini sormuyoruz şekil, grafik sorduğumuz için. Bak biz sana bu 100 soruyu sorarız, okuyucu yardımı veriyoruz. Okuyucular mutlaka uluslararası okuma teknikleri kullanır. ÖSYM'nin havuzları vardır, okuyucu havuzu vardır. Okuyucu havuzu da kendi arasında üçe ayrılır: Sayısal okuyucu, sözel okuyucu, yabancı dil. Yabancı dil olarak Arapça'dan da sınav yapıyor ÖSYM, İngilizce'den de yapıyor, Rusça'dan da yapıyor; filoloji mezunları o havuzdadır. Telaffuz tabii ki tartışılabilir, olabilir, bunu şey yapmıyoruz, hani insanız hepimiz. Fakat okuyucu havuzu akademisyenlerden oluşuyor veya Millî Eğitim Bakanlığındaki öğretmenlerimizden oluşuyor. Şimdi, bu görme engelliye 100 soruyu sorduk, diyoruz ki: Bak sana 100 soru sordum; başkasının okuduğunu anlamak tekrar ister, sana ek süre de veriyorum. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının çıkardığı yönetmelik de diyor ki: "Genel kitleye verdiği sürenin yüzde 15'inden az olmayacak görme engelliye verilen ek süre." Onun da sınav uygulamasını ÖSYM Başkanlığı yaptı, öncesinden de vardı. Ve diyoruz ki: Bak, sana, ben 100 soru sordum, ek süre verdim, okuyucu verdim, sen soru kitapçığına bakma; bakarsan genel kitlenin önüne de geçersin." Çünkü bir kişi hemen soruyu anlar. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin başkentidir? Hemen okudum ama ben okuyucu kullanıyorsam tekrar gerektirir. O zaman senin hesaplamayı da farklı yapıyorum. Görme engelli olduğuna dair de rapor ilgili hekimin önüne geliyor, hekim derecelendiriyor, ben bile bilmem bunu. Kaç puan verdiniz? Siz sınava girin. Belma Hanım ben, Engelli Adaylar Daire Başkanımı, kaç puan verdiniz? Hiç bilmeyiz. Hocalar kapalı devre yapar, bilgi işlemin haznesine düşer, derecelendirme karşısındaki YÖK'ün belirlediği ek puan adayın sınav sonuç belgesine yansır.

Tabii ki biz bunları yaparken STK'lar ve adaylarımız bizim olmazsa olmazlarımız, hep onlarla birlikte fikir alışverişi yapıyoruz. Yanınızda oturan Fatih Bey geldi dairemize, düşüncelerini sundu, yurt dışında nasıl yapılıyor? Biliyorsunuz, ÖSYM Başkanlığı bu e-TEP sınavının da çalışmalarını yapıyor. Burada biz uluslararası sınavları da araştırıyoruz. Nedir? İşte, TOEFL'da nasıl yapılıyor, IELTS'de nasıl yapılıyor? Yani dünyayı da araştırıyoruz ülkemizde uygulamak için, biz de bunları komisyonlar marifetiyle hayata geçiriyoruz.

Teşekkür ediyorum, çok vakit aldım herhâlde.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Ben teşekkür ediyorum.

Şöyle mi yapsak: Bir dinleyelim, ÖSYM'nin sunumu var daha, sunumdan sonra devam edelim.

Şimdi, sizin bir de sunumunuz olması gerekiyor.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Evet Hocam.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, kısaca ondan başlayarak tamamlarsanız. Zaten daha çok konuşacak konumuz var, sonrasında Komisyon üyelerimize söz vereceğiz.

Buyurun.

3.- ÖSYM Engelli Adaylar Daire Başkanı Belma Atak'ın, Engelli Adaylar Daire Başkanlığının engelli adaylarla ilgili çalışmaları hakkında sunumu

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Sayın Başkanlarım, Komisyon üyelerim, sayın katılımcılar; tekrardan merhaba demek istiyorum.

ÖSYM'de Engelli Adaylar Daire Başkanlığı 2017 yılında kuruldu. O günden beri tek işimiz bu, engelli adaylarla ilgili çalışmaları yapmak. 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne göre Engelli Adaylar Daire Başkanlığının görevleri; Başkanlıkça yapılan sınavlara başvuruda bulunan engelli adaylarla ilgili tüm iş ve işlemleri takip etmek, gerekli raporları toplamak, gerekli bilgilendirmeleri yapmak; engelli adayların sınavlarının sorunsuz bir şekilde gerçekleştirilmesi için sınav evrakı ve yardımcı personel konusunda gerekli düzenlemeleri yapmak; bunun için gerekli eğitimleri vermek, yurt içi ve yurt dışı toplantılar düzenlemek; engelli adayların sınav koşullarını iyileştirici tedbirleri araştırmak, takip etmek, ülke şartlarına uyarlamak; Başkanlık tarafından verilen diğer işlemleri, görevleri yapmak.

Sayısal bilgilerde, 2024 yılında -çift yıllarda biliyorsunuz- e-KPSS sınavı ve KPSS ortaöğretim ve önlisans sınavlarını da yapıyoruz, en büyük tirajlı sınavlar. Toplam engelli sayısı 154.512, okuyucu yardımı verdiğimiz 16.215, işaretleyici yardımı verdiğimiz 24.671, tekli salon dediğimiz 33.931. Neden bu verileri veriyorum? Biliyorsunuz, biz amfilerde de sınav yapıyoruz. Burası 40 kişilik bir salon veya 100 kişilik bir salon. Tiraj büyüdükçe, salondaki aday sayısı büyüdükçe 1 salon başkanı, 2 gözetmen, 3 gözetmenle 100 kişiye ÖSYM Başkanlığı sınav yapıyor. Dikkat ettiyseniz ÖSYM, 154 binde 33.931 kişiye yani yaklaşık 34 bine tek kişilik salon ataması yapıyor. Bu ne demek? 1 salon başkanı, 1 de gözetmen; bu rakam çok büyük. Bir de burada bütün bilgiler asla adayın kendi talebine göre veya işte kayırmayla değil, adayın raporundaki sağlık bilgilerine göre tayin ediliyor.

Yükseköğretim Kurumları olarak geçen sene yaptığımız, daha doğrusu bu yıl haziran ayında gerçekleştirdiğimiz sınava 2,5 milyon girdi, engelli aday olarak sınava başvuran 12.832. Burada engelli dediğimizde sadece hani böyle ağır işlev kaybı olan veya böyle çok daha başkasına bağımlı değil, aynı zamanda sağlık sorunu olan adaylar da bizim için bu gruba giriyor. O yüzden, burada YKS'ye giren toplam 12.833 kişi, burada da tekli salon sayımız 4.491.

Engelli adayların başvuru süreci, sağlık raporlarıyla rapor içeriklerine uygun sınav uygulama taleplerini... Sen benden ne istiyorsun; okuyucu, işaretleyici, tekli salon, araç gereç, büyük puntıyla basılmış kitapçık mı? ÖSYM'nin yaptığı bütün sınavlarda, kılavuzlu ve protokollü sınavlarda başvuru merkezlerine gitmeden Başkanlığımıza rapor, belge göndermeden ösym.gov.tr'ye girerek aday işlemleri sisteminden, 4 Şubat 2025 tarihinde Bakanlıkta yapılan entegreyle, elektronik ortamda yapabilmekteler. Bu başvuru süreci nedir? Büyük bir kolaylık. Adaylar, Sağlık Bakanlığı e-rapor sistemde yer alan raporları sisteme yükler. Fakat bunlar Bakanlığın elverdiği... Sağlık Bakanlığı diyor ki: "2019'dan sonra ben dijitalleştim." Ben 40 yaşındayım, 1980'de aldığım rapor ne olacak? O yüzden biz diyoruz ki: Bunları da sen bana gönder, durumunu anlatan dilekçeyle raporunu gönder, ÖSYM Başkanlığı bunu da elle giriş yapar. Bir yazılım marifetiyle adayın bütün bilgileri yine 15 bin ICD 10 kodları, hastalık tanıları... İlgili hekimler ÖSYM Başkanlığına Başkan oluruyla çağrıldılar ve hastalık kodlarını biz sınav uygulamalarına göre grupladık. Bir adaya ne gerekir? Örneğin, benim raporumda diyor ki: "Görme engelli, sağ göz bu kadar, sol göz bu kadar." Veya diyor ki: "Ben işitme cihazı da istiyorum veya insülin pompasıyla girmek istiyorum." Hayır, senin raporunda ne yazıyor? Sen görme engellisin, ÖSYM'nin görme engellilere verdiği imkânlardan faydalanırsın. Sen şeker hastası mısın veya başka bir rahatsızlığın mı var, onunla ilgili raporu gönder. İsterse 1'den fazla, 10 tane rahatsızlığı olsun, ekrana bütün bilgileri açılıyor. O yazılım marifetiyle, o engeline, sağlık problemine ait bütün imkânlar bir tuşla adayın önüne sergileniyor; adaylar bu uygulamalarla, bu sistemle ÖSYM Başkanlığına bildiriyor. Dediğim gibi, Sağlık Bakanlığı çerçevesinde bize verdiği yıllara kadar dijitalleşme iniyoruz ve Sağlık Bakanlığının da zaten bu durumdan, belli bir yıla kadar verdiklerinden haberi var.

Böyle ekranda gördüğünüz gibi bir ekran geliyor, burada adayın kullandığı engel grubu nedir, geçici mi kalıcı mı? "Ben kolumu kırdım, alçıyla sınava gireceğim ama sağ kol, dominant kolum sağ, işaretleyici istiyorum." O zaman, sen raporunu gönder ben sana işaretleyici de veririm, tekli salon da veririm; bütün imkânları veririm. Kalıcı mı, geçici bir rahatsızlık mı, engel grubu nedir, engel türü nedir, imkânları nedir? Bu ekran sayesinde aday kendinin de bilgilerini sınava girmeden önce burada tayin edebiliyor.

Okuyucu, görme engelli adaylara ama sadece görme engelliler okuyucu istemiyor bizden. Ben hiperaktifim, diyorum ki: "Ben kendi okuduğumu anlamıyorum, ÖSYM bana okuyucu ver." Diyoruz ki: Evet, sana okuyucu veriz. Yine, sağlık raporları göz önünde tutularak imkânlar, ek süre...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Şimdi bunları siz daha önce de anlattınız.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - İsterseniz bunları geçeyim.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bizim dememize gerek yok, sizin bunları elemeniz lazım. Zamanımız sınırlı ve aynı şeyleri niye konuşuyoruz? Spesifik durumları anlatın, sonrasında zaten soru cevapla yürür.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Tamam Sayın Vekilim, isterseniz o zaman ben e-KPSS'ye geçeyim.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Aynı sunum yani olmaz.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Hocam, bu genel bilgi, e-KPSS'de sayısal bilgiler...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bunlarla alakalı sunmadığınız ne varsa onları sunun.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Tamam.

e-KPSS'ye gelen yazı hocam, e-KPSS'de... Biliyorsunuz, e-KPSS'yi ÖSYM 2012 yılından itibaren yapıyor. Bunları nasıl yaptığımızı yine artı geçen çarşamba yaptığımızı sunu üzerine biliyorsunuz ESKR ve ÇÖZGER... Burada 7'nci kez yaptık bu sınavı 2012 yılından itibaren. Biraz önce il merkezlerinden söz ettiniz. ÖSYM 2012 yılından itibaren 81 il merkezinde bu sınavı yapıyor. 2024 yılında da 97 sınav merkezinde bunu gerçekleştirdi. Biliyorsunuz, Aile Bakanlığıyla protokollerle bu sınav yapılıyor.

İki aşamada bu sınava başvuru sağlanıyor. İlk önce aday kendi engeline ait sağlık kurulu raporuyla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı il veya ilçe müdürlüğüne gidiyor, orada ilgili uzmanla görüşerek engel grubu belirleniyor çünkü engel gruplarına göre yapılıyor. Sonra ÖSYM başvuru merkezine geliyor, burada başvurusunu yapıyor ve sınav uygulamalarından hangilerini istiyorsa onu tercih edebiliyor. Geçen sunuda da engel... Çünkü yönetmelik diyor ki: Engel gruplarına göre. Bunlardaki rakamlar -biraz önce de vermiştik, önceki hafta da vermiştik- engelli aday sayısı 2024'de 115.146, işte tercih yapan aday sayılarına işlemler bu önünüzdeki dökümdede de var, bunların hepsi engel gruplarına göre sayıları içermekte.

Genel engelli grubu dediğimiz grup bu ortopedik, ruhsal ve duygusal, süregelen hastalıklara sahip engelliler; yaygın gelişimsel bozukluğu olanlar, özgül öğrenme güçlüğü olanlar, dil ve konuşma bozukluğu olanlar, okuyucu ve işaretleyici isteyen CP yani bedensel engelli adaylar genel engelli grubu içinde yer almakta; kılavuzda da bu belirtilmekte. İşitme engelli grubu ikiye ayrılmakta; ilköğretime başlama yaşı öncesi olanlar ve sonrası olanlar. Bir de ÖSYM Başkanlığı zihinsel engeli olanlara ayrı test hazırlamakta öğrenim gruplarına göre.

Bu sayılar da yine ekranda, kadroya ilişkin sayılar da var. Kadro sayısına ilişkin sayılar: 2024'te toplam 115 bin 146 adaydan kadro sayısı Aile Bakanlığının ÖSYM Başkanlığına bildirdiği 1.770 aday, kura atmış. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla tekrar Bilim Kurulunun -2012 yılında Bilim Kurulu için tekrar bir kurul toplandı- çalışmaları devam ediyor. Görüş ve öneriler bu kurulda hem ilgili STK'lar hem Aile Bakanlığı hem de ilgili kuruluşlar ile Millî Eğitim Bakanlığının da görüşleri alınarak yapılmakta.

Bunun dışında -tabii ki geçen hafta bunları sunduk, bu haftaki geldiğinde- e-KPSS'yle ilgili dediğimiz gibi Aile Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleriyle ortak çalışıyoruz.

Sorularınız varsa cevaplandırabilirim, çok teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, biz teşekkür ediyoruz.

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü Engelli Politikaları Daire Başkanı Habip Aydın, YÖK Yürütme Kurulu Üyesi Profesör Doktor Arif Bilgin ve ÖSYM Engelli Adaylar Daire Başkanı Belma Atak tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Şimdi gelelim Komisyon üyelerimize.

Aylin Hocamla birlikte başlayalım, buyurun.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Bakanım, değerli konuşmacılar, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sunumlar için teşekkür ediyorum.

Şimdi, ben şunu soracağım size: Yükseköğretimde toplam 7 milyonluk öğrenci içinde sadece 57.082 engelli öğrenci olduğunu söylediniz. Bu, hesaba vurduğumda binde 8 ediyor yani toplam öğrenci sayısının binde 8'i. Sonra bakıyorum, Engelsiz Üniversite Ödülleri verilmiş birtakım kriterlere göre; işte, turuncu bayrak, yeşil bayrak, mavi bayrak gibi. Ama aslında bu istatistiğe baktığımız zaman başlı başına üniversitelerin erişilebilir olmadığını söylüyoruz çünkü oran çok düşük. Bizim ülkedeki engelli oranımızı yüzde 10 gibi kabul ediyoruz; engelli sayımız biliyorsunuz tam net değil ama bu oranı düşündüğümüz zaman sadece öğrencilerin binde 8'i engelli gibi. Demin görüştük, aslında "erişilebilir" demek için başlı başına üniversitelere bir kota koymak gerekiyor, aynen kamudaki yüzde 3 engelli kotası gibi. Mutlaka bir üniversite kotası ve o puana gelene kadar da o sayıda öğrenci olabilir. Bakın, aslında yüzde 3 kota da az; biz bu kamudaki kotaların da yetersiz olduğunu savunuyoruz çünkü kota dediğiniz şey sizin birazcık demografik yapınızı da yansıtmalı. Biz nasıl toplumsal cinsiyet eşitliği yönünde çalışanların yüzde 50'si kadın olsun, işte, siyasette yüzde 50'si kadın olsun gibi... Çünkü bizim demografik yapımız o, yüzde 50-yüzde 50 ise cinsiyet yapılanması, aynen burada da... Eğer bizim toplumumuzda yüzde 10 engelli nüfusumuz varsa aslında kota dediğiniz şey de demografiyi biraz yansıtmalı ama şu andaki üniversitelerin yapısı zaten erişilebilir olmadığının bir göstergesi. O yüzden ben turuncu bayrak, mavi bayrak gibi uygulamaların biraz subjektif kaldığını; o ödül sisteminin, evet, belki motivasyon anlamında üniversitelerde iyi olabilir fakat aslında, gerçek erişilebilirliğin orada okuyan öğrenci sayısı da alakalı olduğunu düşünüyorum.

İkinci konu... Bir tablo verdiniz engel türüne göre; okuyan bu 57.082 engelli öğrencinin engel türüne göre bir tablo verilmiş. O engel türüne göre ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktoralı oranları verilmiş; daha doğrusu oranları değil sayıları verilmiş. Ona baktığımda da bu tablo bir şey ifade etmiyor çünkü 57 bin öğrencinin 27 bini "diğer" grupta yani başlık olarak "diğer" vermişsiniz; yarısı.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Orada belirtmediğimiz başlığı ben söylemiş olayım; daha çok kas ve iskelet hastalıklarıyla ilgili olan kısımdır o.

AYLİN YAMAN (Ankara) - O zaman, şimdi, bakın, burada başlıklar var; görme engelli var, işitme engelli var, zihinsel engelli var, işte, dikkat eksikliği gibi bir sürü grup vermişsiniz. "Diğer" ancak hani çok düşük bir yüzde olabilir, göz ardı edilen şeyler bir tabloda "diğer" olarak verilebilir; yüzde 1'lik, yüzde yarımlik bir şey vardır, onu "diğer" verebilirsiniz ama toplam sayının yüzde 50'sini "diğer" olarak veriyorsak bu tablo bize bir şey ifade etmiyor demektir.

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) - "Diğer" değil çünkü.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Yüzde 1 olsa neyse yani.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Evet yani onun altında eğer siz diyorsanız ki "kas, iskelet hastalığı" ona da bakabiliriz ama "fiziksel engelliler" diye de bir başlık var. Yani bunu şunun için söylüyorum: Bu, aslında gerçekten doğru tanı kodu kullanmadığımızın da bir göstergesi aynı zamanda. Doğru tanı kodları kullansak biz hepsini veririz; tek tek tanı kodlarına göre, gerçekten o yükseköğretimdekilerin tanılarına göre, durumlarına göre anlarız. En yüksekte en alta göre sıralanır, o da bir erişilebilirlik göstergesidir. Acaba ortopedik engelliler mi daha zor ulaşıyor, zihinsel engelliler mi daha zor ulaşıyor, görme engelliler mi? Yani baktığımızda bu tablonun bize bir şey ifade etmesi gerekiyor, ben baktığımda şu anda bu tablo bana hiçbir şey ifade etmiyor.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Öyle bir tablo çıkarabiliriz tabii ki.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Yani bu, benim için değil yükseköğretimin kendisi için; gerçekten eğer engelli öğrenci kabul etmek istiyorsa bu tabloya bakması gerekir. Bizim nerede yığılıyor engelli öğrencimiz? Neden? Tabii, bunun için sadece sizin veriniz de yetmez. Ülkede maalesef doğru engelli verisi olmadığı için... Bizim "En yüksek engellimiz şurada, o en yüksek engel grubu yükseköğretimde nerede acaba?" diye bir karşılaştırma da yapmamız gerekiyor ancak öyle kendimizin iyi ya da kötü durumda olduğumuzu anlayabiliriz.

Diğer konu: Az önce söylediğim bu bayrak uygulamalarındaki subjektivite konuyu birazcık gerçek engelli sorunlarından uzaklaştırıyor gibi geliyor bana. Bizim bu genel veri sorunumuz ve veriyi yorumlama ve veriye dayalı yönetim sorunumuz burada da kendini gösteriyor. Bizim temel sorunumuz, bence en doğru yöntem, üniversitelere bir kontenjan, aynen istihdamdaki gibi bir kota uygulaması. Ki biz istihdamdaki yüzde 3 ve 4'lük kotaları yeterli bulmuyoruz. Üniversiteye baktığınızda binde 8 yani yüzde 1 bile değil okuyan öğrenci sayısı.

Dahası da var -detaya girmeyeceğim- ağırlık hangi yaş grubunda üniversitede? Bakın, bu da önemli. Yükseköğretimde 34-49 yaş grubunda yani 17-33 yaş grubundan daha ileride.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Birbirine yakın.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Bu da zor erişilebildiğinin bir göstergesi aynı zamanda yani standart üniversite, yükseköğretime ancak daha ileriki dönemlerde, yaşlarda ulaşabiliyorlar demek. O yüzden bunları, bu veriyle yönetim konusunu tekrar masaya yatırmak gerekiyor.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Biz teşekkür ediyoruz.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Sayın Başkanım, isterseniz ben cevap verebilirim.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Bu konuyu bir cevaplayın, bu önemli.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Teşekkür ederim.

Tabii, şöyle bir şey var: Engelli öğrencilerimizin yükseköğretime ulaşımıyla alakalı sorun var diyebiliriz ama yükseköğretime ulaşmış olanların ölçümlerinde bir sıkıntı var deme şansımız olmaması gerekiyor.

Bir de şu var: Ne yazık ki engelli vatandaşlarımız, engelli öğrencilerimiz yükseköğretime doğru gittiği zaman azalıyor kaçınılmaz olarak. Şöyle söyleyeyim: Yükseköğretim sınavlarına giren yaklaşık olarak 12 küsur öğrenciden ne yazık ki 1,6'sı ancak

yerleşebiliyor yani normal öğrencilerde bu böyle değil, biraz daha yüksek. Dolayısıyla bu yukarıya doğru elemanın fazlaca olması doğal bir şey. Haklısınız, yükseköğretime ulaşmasını daha fazla sağlamaya gayret etmeliyiz; bu anlamda hemfikiriz, sorun yok. Ama yani bizim bayraklarla ilgili ölçümlerimizin sıkıntılı olduğunu söylemenin çok adil olmayacağını düşünüyorum.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Yani o kullanabilir bir yöntem olabilir ama dünyada uygulanan son derece objektif kriterler dururken...

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Şöyle diyeyim: Türkiye geneli için bir eleştiri yapalım o zaman, biraz önce Belma Hanım'ın da dile getirdiği mevzu. Bizim geçen sene bu engellilerle alakalı Sağlık Bakanlığı ve üniversitelerden, tıp fakültelerinden, her alandan öğretim üyelerimizi almak suretiyle yaptığımız toplantıda ortaya çıkan en büyük sorun şuydu: Engellilik düzeyini neye göre ölçeceğiz? Biz de ÇÖZGER ve ESKR diye bir şey var biliyorsunuz -her birimiz biliyordur- fakat bu karşılamıyor bizi ne yazık ki, düzeyi tam olarak tespit etme imkânı sağlamıyor. "Ne yapalım?" dediler; ölçme değerlendirmeci arkadaşlar, bu tıbbi altyapısı da güçlü olan arkadaşlar "ICF kullanmamız lazım." dediler ama Türkiye'de onun da karşılığı yok yani Sağlık Bakanlığından aldığımız raporlar bununla eş değer değil.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Başkanım, zaten sorun o; Türkiye'de ICF veri tabanı olmadığı için...

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Sıkıntı o yani birtakım düzenlemeleri daha çaplı şekilde yapmamız lazım ki her yere şamil bir şekle sokabilelim. Sadece yükseköğretimin değil diğer alanların da sorunu ne yazık ki, öyle bir sıkıntımız var. Bunu düzeltmeye gayret edelim, hep birlikte çalışalım.

"Algoritma hazırladık." diyor, "Hazırlamak durumunda kalıyoruz." diyor, Belma Hanım neden hazırlıyor? ICF'i kullanmadığımız için hazırlamak durumunda kalıyor. Yani bu tür engel düzeylerini belirlemede her hâlükarda doğru, adil bir sınıflandırma yapmamız lazım. Ya, bizim raporlar, ESKR ve ÇÖZGER sağlık raporuna dayalı bir şey; ICF psikometrik ölçümler yapıyor, ölçümler yapıyor ve doğru bir şekilde sınıflandırma yapıyor. Mesela, buna uyumlu hâle getirmeyi sağlayabilirsek birçok sorunun da önüne geçeriz diye düşünüyorum.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Sayın Başkanım, aslında çok güzel bir konuya değindiniz. Biz aslında toplantılarımızın başında hep bu veriyi ve klasifikasyonu da konuştuk.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Aylin Hanım, buyurun.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Bu arada, hanımefendi sormuştu, bizim Engelsiz Üniversite Ödülleri değerlendirme sürecine engelli öğretim elemanları, değerlendirmeciler de katılıyor; bunu da söylemiş olayım.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Başkanım, çok doğru bir noktaya temas ettiniz çünkü biz toplantılarımızın ilk başında konuştuk aslında veri konusunu ve ICF'i. Aslında engelli politikalarındaki en temel sorunumuz ICF'i kullanmıyor olmamız. Bakın, şimdi, buradaki hekimlerin hepsi bilir; biz ICD 10 tanı kodlamalarını kullanıyoruz raporlarda aynı dili kullanmak için. Bir şekilde bizim hayatımızda o tanı kodu olmasa bir kaosa döner. Aynı kaos, şimdi, engellilik durumunda da var ICF'i kullanmadığımız için. Biz öyle bir tanı kodu kullanmalıyız ki... Mesela, bizde, sağlıkta ICD 10'le Almanya'ya da gitse aynı hastalık, Amerika'ya da gitse aynı hastalık; tanı kodu olduğu için. Ama şimdi, burada kullandığımız engellilik tanısı ile Almanya'daki engellilik tanısı birbirini tutmuyor; ya, başlı başına en büyük problem bu.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Sıkıntı.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Tabii ki bu sizin yapacağınız bir şey değil elbette ama sizlerin de bu konuda bir baskı uygulamanız gerekiyor çünkü yaptığınız, emek verdiğiniz işler yeterince yerini bulmuyor bu tanı kodlaması olmadığı için.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Evet, doğru.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Teşekkür ediyoruz.

Evet, Asuman Hanım, buyurun.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Başkanım ben de teşekkür ederim.

Ben de bana gelen engelli öğrencilerimizden ve gelen şeylerden bahsetmek istiyorum. İlk olarak şeyden bahsettiler... Bir öneriyle başlayayım önce; siz şeyden bahsettiniz, engelli öğrencilerin galiba üniversitelerde bir konseyi var, değil mi?

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Engelli öğrenci birimi var.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Birimi... Acaba Komisyon olarak bizim onları da dinleme gibi şansımız olabilir mi, bilemedim; hani güzel olur diye düşündüm.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Elbette.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - 208 üniversite, ona göre karar verin.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Elbette olur.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Yani bilemiyorum, belki de belli başlı üniversitelerin olabilir.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Daha iyi olur.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Burada ifadesi olan herkese kapımız açık.

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) - Ortak kurum yapılabilir temsiliyet için.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Evet, olabilir.

Bayrak sistemini ben çok güzel buldum Hocam, bence çok etkili olabilir motivasyon açısından, üniversiteler açısından.

Bir de biz hocalarımızı değerlendirirdik üniversitedeyken, öyle bir sistem vardı, bence çok güzeldi. Bilemiyorum, hani bu anlamda engelli öğrenciler kendi üniversitelerini değerlendirebilirler mi? Böyle bir anket sistemi, başka bir şey de belki yapılabilir; bilemiyorum.

Diğer konu şu, diyor ki öğrencilerimizden bazıları: Ek süre konusunda... Sadece okuyucu olanlara veriliyormuş ek süre, yanlış mı biliyorum?

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Yanlış.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Yanlış mı? Peki, mesela, bedensel engelli bir öğrencinin arada esnemeye ihtiyacı oluyor, kalkmaya ihtiyacı oluyor; onlara ek süre veriliyor mu?

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAK - Evet.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Veriliyor...

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAK - Şöyle; isterseniz... Cevap verebilir miyim?

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Siz bitirin, sonrasında söz vereceğim.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Bitireyim o zaman.

Bir de bazen hakikaten sınav zamanında sınavlarda, raporların ibraz edilmesine rağmen, öğrencilerin engellilik durumuna uygun olmayan şartları yaşadıklarından bahsettiler. Mesela, fiziksel engellilerin merdiven çıkmaları gibi inanılmaz şeylerle karşılaştıklarını... Bilmiyorum, şu anda var mı? Hani bu bana gelmiş bir bilgi ama...

Bir de üniversite hayatını yaşarken de bazı bölümlerde, özellikle spor bilimlerinde çok fazla engelli öğrenci olduğundan bahsettiler; bilemiyorum ama böyle bir bilgi var mı elinizde? Bu bölümlerde öğretim üyeleri çok fazla farkındalık içinde olmadığı için engelli öğrencilere yönelik ders anlatımıyla ilgili olsun, işte, ilişkilerinde çok farkındalığı olmayan hocalarla karşılaştıklarından bahsettiler; özellikle spor bilimlerinde söylediler bunu.

Bir de ders materyalleri, on-line platformlarda... Çünkü on-line dersler alanlar da var, uzaktan eğitim dersleri de var; oralarda materyallerin çok uygun olmadığından, eksiklikler olduğundan bahsettiler.

Benim söyleyeceklerim bu kadar, teşekkür ederim.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Teşekkür ederiz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, buyurun.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Notlarımızı aldık, bununla alakalı yoklamayı yapacağız inşallah.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAK - İsterseniz ben cevap verebilirim.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAK - Şimdi, şöyle, YKS sınavı... ÖSYM Başkanlığı Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 8 Mart 2022 yılında üç aylık çıkardığı bir yönetmelik var, "Üniversiteye girişte, üniversitede ders geçmede ve özel yetenek sınavında bu yönetmeliğe göre davran." diyor. ÖSYM Başkanlığının da Yükseköğretim Kurumları Başkanlığı adına yaptığı sınavlar YKS, DGS. YKS, DGS ve özel yetenek için de "ÖZYES" adı altında sadece spor bilimleri olan bölümde ÖSYM Başkanlığı sınav yapıyor bu yönetmelik çerçevesinde.

Ek süre... Evet, ben görme engelliyim, işitme engelliyim, kas, iskelet... Diyelim ki CP'yim, kolumu kullanamıyorum, çok ağır kullanıyorum. YKS ve bu saydığım sınavlarda yönetmelik "Kimlere ek süre verilir?" diye tablo 1'de hastalık adlarını yazmış, "Bunlara." diyor. Ama bizim şöyle adaylarımız var, diyor ki: "Ben bir başkasıyla aynı sınıfta girersem dikkatim dağılır." Mesela, Bilkent Fizik Bölümünü burslu kazanmış bir öğrencimiz "Ben işaretleyici istemiyorum, kendim yapacağım ama çok az yapacağım." İlla biz ona... O hakkı var onun. İşaretleyici verdiğimiz zaman ek süre veriyor. Okuyucu işaretleyici verdiğine "Ek süre ver." diyor. Şimdi, yine bir komisyon topladık, tıpçılardan oluşan bir komisyon. ICD 10 kodları üzerinde YÖK'ün tanımladığı bütün o hastalıkları açıldı. Kimler bunu alabilir? Bütün bunlara ilgili uzman hekimler karar verdi. "Ben kolumu kullanamıyorum." Evet, senin ek süren var ama o dediğim bu çerçevede. Artı "Ben çok ağır yapıyorum ama..." ona da veriyoruz yani elini kullanamayan veya işaretleyici olup... Mesela bazı adaylarımız diyor ki: "Sadece optik form için istiyorum, ben elimi kullanıyorum ama optik formu kodlayamıyorum. Eğer bu çerçevede ise, bu tabloya ona da ek süre veriyoruz.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) - Mesela omurga bozukluğu olanın kalkıp böyle bir esnemesi lazım, süre kayboluyor, ona da veriyor musunuz?

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAK - Şimdi, dediğim gibi, bunların yani onun hastalık kodu geldiği zaman hemen zaten o yaparken hastalık kodunu girdiği zaman oradaki puan var mıdır? Buna da dediğimiz gibi, biz karar vermedik, ilgili hekimler karar verdi, CP'yi bunlara size örnek gösterebilirim. CP veya MS, aday MS hastası, hepsi aynı değil, onların da alt kıvrımları var. Bütün hastalık kodlarına göre eğer faydalandıysa ek süre alıyor.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, teşekkür ediyorum.

Latif Bey, buyurun.

LATİF SELVİ (Konya) - Ben de teşekkür ediyorum arkadaşlar.

Üniversite sınavlarına giriş hususunda herhangi bir sınırlayıcı durum söz konusu değil, ondan dolayı da mezuniyeti uygun olan bütün arkadaşlarımız engelli veya engelsiz sınavlara katılabiliyor. Burada şu olabilir: Belki, engelli bireyler -isteğe bağlı olduğu için- müracaat etmiyorlarsa bunun teşviki yapılabilir ve bunların da sınava girmesi mümkün olabilir, bu konuda çalışmalar olabilir. Millî Eğitim Bakanlığının da bu sınavlardaki kategorize etmeyle ilgili birtakım tereddütlerini ve birtakım önerilerini de sanıyorum sizlerle de tartışılar, tartışıyorlar, biz de görüşmüştük. Burada, bir dönemde 3 grup hâlinde ifade edilmesi normal bir değerlendirme idi. Muhtemelen talepler de alanda görülen durum da dikkate alınarak bu şekilde yapılmış olabilir ancak bir dönemde yapılan mevzuat sonsuza değin sürdürülecek diye bir şey yok. Bugün, daha detay olarak konuyu değerlendirdiğimize göre sınıflandırmalarda da bu detaylar dikkate alınarak yeniden mevzuatın düzenlenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Ayrıca, sınav ücretinin yüzde 80'ini devlet olarak karşılamamız güzel bir şey ama bunun tamamı da karşılanabilir diye değerlendiriyorum yani engellilerin sınava girmesini teşvik amacıyla da önemli diye düşünüyorum.

Ayrıca, üniversitemizde elbette duyarlılığın artırılması ve bu hususta teşvik edici düzenlemeler önemli. Bunları kıymetli olarak değerlendiriyorum çünkü engelsiz yaşamı artık bütün alanlarda inşa edeceksek burada herkese birtakım sorumluluklar düşüyor. Bunu yerine getirmeleri önemli. Bu konuda bütün üniversitelerin bir engelsiz üniversite çerçevesinde belli periyotlarla çalışmalarını artırıcı bir faaliyetinin olması lazım ve bu konuda da yine denetimlerde de hatırlatmalar, uyarılar yapıldığını belirtmiştiniz. Bunun da gerçekleşmesi gerekiyor çünkü üniversiteler müstakil bütçeli kurumlar olduğu için bütçesini siz veriyorsunuz, tavsiyesini

yapıyorsunuz, üniversite bunu yaparsa yapabildiği kadar yapıyor. Onun inisiyatifine kalmayacak bizim de birtakım önerilerimiz olur diye değerlendiriyoruz.

Ayrıca, engelli bireylerin istihdamıyla ilgili konularda... Tabii ne ÖSYM ne üniversiteler doğrudan istihdam sağlayan kurumlar değil bu konuda, ona kaynaklık edecek imkânı sağlıyorlar. Burada da çocuklarımızla bizim yaptığımız görüşmelerde şunu fark ediyoruz: Çift yıllarda sınavlar yapıldığından dolayı iki yıl boyunca sınav sonuçlarını kullanabiliyorlar. Burada, mesela bu yıl içerisinde Millî Eğitim Bakanlığı kota üstü atama gerçekleştirdi. Bu konularda da bütün kurumların yalnız başına yüzde 3'le sınırlı kalmaması elbette ki arzu ettiğimiz bir şey ancak burada şunu da belirtmiş olalım: Kotanın konması avantaj sağlıyor, dezavantaj değil çünkü şöyle bir şey var: Diğerleriyle yarışır pozisyonda kaldığında belki o yüzde 3'ü dolduramayabilir ama kota oranını yükseltmek suretiyle daha fazla istihdamı sağlamak, özellikle buraya ayrılmasını sağlamak. Ancak kurumlar bununla da sınırlı kalmamalı. Tabii, maliyeyi ilgilendiren tarafları var, özel sektörde de bu konular aynı şekilde tartışılıyor. Burada biz alan genişliği oluşturduğumuzda öğrencilerin iyi yetişmesi ve belli sınırlı alanlarda değil de birçok alanda hizmet edebileceği imkânları olduğunda istihdam da daha kolay olabiliyor, onu da görüyoruz.

Bu sınav belgeleri de çocuklarımız için bir imkân sağlayacağına göre özel sektör de bazen "Sizin başarınız ne?" diyebiliyor. Bu konuda sınav sisteminin -yalnız başına teknik boyutuyla çok hassasiyetle çalıştığınızı biliyoruz ama- yeniden bir de daha geniş çerçevede imkân sağlayacak şekilde düzenlenmesinde fayda var.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Biz teşekkür ediyoruz.

Sayın Başkanım, buyurunuz.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarım ve değerli bürokratlar; böyle bir spesifik alanda soru sormak yerine bir genel konuşma yapmak istiyorum. Birincisi şu: Cumhuriyet tarihinde çok partili hayata geçtiğimiz andan itibaren bu Parlamento var ve bu Parlamentoda iktidar ve muhalefet var. Cumhuriyet tarihinde ilk defa olarak muhalefet milletvekillerinin yani bizim grubumuzun -YENİ YOL Grubunun- vermiş olduğu bir grup önerisi vardı. Benim imzama verilmişti. Neydi bu öneri? "Türkiye'de bir engelliler bakanlığı kurulmalıdır." önerisi. Neden? Gerekçesi şu: Bu engellilerin muhatap oldukları bakan sayısı genel olarak 8, 8 bakanlıkla muhataplıkları var; Millî Eğitim Bakanlığı, Kültür Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı gibi Bakanlıklar var. Her birinin mutlaka ki bu engellilerle ilgili hizmetleri var, Hükûmetin de yine aynı şekilde engelli vatandaşlarımızla ilgili bugüne kadar kolektif olmasa bile, bütüncül olmasa bile, bazen palyatif, bazen spesifik, bazen lokal, kısmen bazı konularda hizmetleri var ve bu hizmetleri de takdire şayan hizmetler ama eksik olan kısımları da var. İşte bu...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Devrimsel hizmetler de var yalnız.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Efendim?

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Devrim niteliğinde hizmetler var.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Tabii, hizmetler de var. Benim de içerisinde bulunduğum zamanlarda... Ben 3 dönem de iktidar partisinde milletvekilliği, genel başkan yardımcılığı, komisyon başkanlığı yaptım.

Şimdi, burayla ilgili, özellikle buranın öznesi bir engelliler bakanlığı kurulması. Bizim vermiş olduğumuz öneri bu şekilde kabul edildi ve ilk defa olarak iktidar partisinin sayısının yeterli olmaması nedeniyle, muhalefet milletvekillerinin sayısının fazlalığı nedeniyle bir komisyon kuruldu. Burada muhalefet milletvekillerine de diğer partilere de teşekkür ediyorum. Fakat daha sonra ortaklaşa olarak iktidar partisinin bize getirmiş olduğu bir teklifle beraber "Ortaklaşa bir komisyon kuralım." dedik. Eğer muhalefetin böyle bir araştırma önergesi olmasaydı bu noktada komisyon kurulur muydu? Kurulmazdı. İlk defa olarak böyle bir komisyon kuruldu ama bu komisyon kurulurken "Engelliler bakanlığı kurulsun." şeklinde verilmedi. Ortaklaştığımız nokta şuydu: Engelli vatandaşlarımızın sorunlarıyla ilgili olarak bir komisyon kurulması. Engellilerin sorunları biliniyor zaten arkadaşlar, bütün engelleri. Amerika'yı yeniden keşfetmemize gerek yok, Türkiye'de 10 milyona yakın engellimiz var ve bu engelliler görme engelli, işitme engelli, zihinsel engelli ve de ortopedik engelli olarak 4'e ayrılıyorlar. Kendi içlerinde de ayrılıyorlar bunlar; eğitilebilir engelliler, öğretilebilir engelliler gibi, otistik engelliler gibi sınıflara da ayrılıyorlar. Bunların sayısını da tam olarak bilmiyoruz. Bu da bizim nakışımız, bu da Hükûmetimizin, devletimizin, bürokrasimizin eksikliği, bizim eksikliğimiz. Peki, ne yapmamız lazım o zaman? Mutlaka engelliler bakanlığının bu komisyondan en önemli teklif olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine, Genel Kurula inerken... "Şu şu şu problemleri var." Anlatıyorsunuz, sorular soruluyor, üniversitede eğitime erişilebilirlikle ilgili söylüyorsunuz ama bunun tamamını kim yapacak? Bir engelliler bakanlığı yapacak.

Peki, eğitimle ilgili kota meselesini gündeme getiriyoruz, kimi ilgilendiriyor bu? Bu, Millî Eğitim Bakanlığını ilgilendiriyor. Niye? Millî Eğitim Bakanlığı dersleri koyar, kotaları koyar, onlarla ilgili çalışmalar yapar. Peki, o zaman, Millî Eğitim Bakanlığı bu noktada kime laf anlatacak? Hükûmete söyleyecek, Hükûmet ne yapacak? Zaman zaman ipe un serecek veyahut yapacak.

Peki, "bunların erişilebilirliği" "eğitime erişilebilirlik" dediniz ama fiziki erişilebilirlikte de problem var. Ne var? 2005 yılında bir kanun çıktı bu Meclisten. Ne çıktı? Engelliler Hakkında Kanun çıktı. Kaç yıl geçmiş aradan? Tam yirmi yıl geçmiş. Peki, bununla ilgili olarak süre verilmiş mi? Verilmiş, yedi yıl süre verilmiş. Yedi yıl içinde ne yapması söylenmiş? Hava yollarına, tren yollarına, kara yollarına, otobüs firmalarına "Sen erişilebilirliğe uygun bir şekilde modifiye et araçlarını." demiş. Yapmışlar mı? Yapmamışlar. Ardından bir beş yıl daha verilmiş, yapmışlar mı? Yapmamışlar. Ardından bir yıl daha verilmiş, yapmışlar mı? Yapmamışlar. Engelli vatandaşlarımız da haklarını arama noktasında "Ya, ben engelli maaşı alıyorum, bakım ücreti alıyorum, ya çok fazla da karıştırmayayım bu işi." diyerek veyahut da fiziki imkânları veya ruhi imkânları müsait olmadığı için de bununla ilgili olarak "Türkiye'de hak verilmez, alınır." noktasında da alabilecek güçleri olmadığı için uğraşamamışlar. O zaman ne yapmamız lazım bununla ilgili olarak? Engelliler bakanlığının çok hızlı bir şekilde kurulması lazımdır.

İkinci olarak söyleyeceğim şudur arkadaşlar: Ben Manisa'da bir iş yaptım. Ne yaptım Manisa'da Milletvekiliyken? Otistik engelliler çıktı karşıma. Ne zaman çıktı? 4+4+4'le çıktı. 4+4+4 eğitim sistemine geçtikten sonra yani kesintisiz eğitimden bu şekilde bir eğitime geçtikten sonra otistik engellilerin belli yaşa kadar eğitim aldıklarını gördüm. "O zaman ne yapmam lazım?" dedim. Bununla

ilgili olarak halk eğitim merkezlerine gittim, Millî Eğitim Bakanlığıyla konuştum, çeşitli bakanlarla konuştum "Burada bu çocuklar eğitim alınırlar." diyerek ama baktık ki oradaki nosyon, oradaki formasyon buna müsait değil. Ne yapmamız lazım diye düşündüm. Bizim organize sanayimizin başkanı benim çocukluk arkadaşım, gençlik arkadaşım, otistik çocuklarla ilgili ona dedim ki: "Gel burada bir eğitim sistemi kuralım, bir iş merkezi kuralım bunlarla ilgili." Kurduk. Ne yaptık? İşte çeşitli firmalar -isimlerini vermeme gerek var mı- Yonca'sından Vestel'ine, Vestel'inden Bosch'una kadar bunlara bu kadarlık metrekarelik yerler verdik ve bu otistik çocukları servislerle evlerinden aldık. Allah engelli çocukları kimseye vermesin. Ve bu engelli çocuklardan otistik çocuklar çok ciddi şekilde problem. Neden? Bunların anne babalarından birisi çalışmayacak, mutlaka bunlardan birisi evde olacak onlarla birlikte. Ben bunu yaptım. Yaptıktan sonra ne oldu söyleyeyim size: Yaklaşık 110'a yakın çocuğumuz... Komisyon olarak gitmenizi teklif ediyorum, gidin ve burayı görün; ZEKİ. Türkiye'de zaten bir tane, dünyada da bir tane, ödülleri aldılar bunlar. 110 çocuk burada iş görüyor. Sabahleyin servisler getiriyor, Vestel'in çeşitli şeylerini; şunu açacak, bunun kapağını takacak veya bununla ilgili alıp dolaba koyacak, bir şeyler yapacak. Hepsinin yetenek testleri yapılmıştır, aynı zamanda bunların hepsinin evden alınmaları falan organize sanayiye aittir. Türkiye'de 54 organize sanayi vardır, bunu ben Türkiye'ye yaymak istedim, yapamadım. Şimdi, ben buradan Başkandan -hem Başkan Vekilimiz hem Başkanımız geçmişte Bakanlık yaptılar- onlardan, komisyon üyelerinden istihdam ediyorum: Bu otistik çocuklarla ilgili yapmış olduğumuz iş merkezini bütün Türkiye'ye yayın. Ve bunlar artık maaş almıyorlar ve oradan 40 bin lira, 50 bin lira maaş alıyorlar; hem bakım ücretleri de almıyor anneler ve babalar, çok büyük paralar. Ve biz aynı zamanda -anne tatile gitsin, baba başka çocuğunu görmeye gitsin- beş gün boyunca orada kalabilme imkânları da sağlamış olduk onlarla ilgili olarak. O zaman şunu söylemek istiyorum: Burada bununla ilgili bunu yapabilirsiniz.

Peki, bu erişilebilirliğin kanununun niye uygulanmadığını söyleyeyim size Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyelerimiz, değerli bürokratlar: Çünkü yönetmeliği çıkmadı. Gelin, bunun yönetmeliğini çok hızlı bir şekilde çıkaralım ve vatandaşların erişilebilirliğini, hem şehirler arası erişilebilirliğini hem de şehirler içi erişilebilirliğini... Bunu belediyelere yıkmışız. Belediyelere diyorsunuz ki: "Taşıma sisteminizi buna göre modifiye edin." Bazıları ediyor, bazıları etmiyor. O zaman bunların etmelerini sağlayalım.

Diğer taraftan ise şunu yapmamız gerekiyor değerli arkadaşlarım: Bu fiziki engelleri... Şimdi siz dediniz ki: "Eğitime erişilebilirliğini sağlıyoruz." Bununla ilgili de problem var arkadaşlar, söyleyeyim size: Siz istediğiniz kadar çalışın, belediye yapmazsa bunun fiziki erişilebilirliğini yani yollarda nasıl gidecekler, görme engelli bastonla nasıl yapacak bunlarla ilgili veya işitme engellilerle ilgili... Bunu yapmadı diyelim belediye, kim müeyyidesini uygulayacak? Veya herhangi bir bakanlık bununla ilgili herhangi bir işlem yapmadı, diyelim Millî Eğitim Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, bir başkası, müeyyidesi kim? Ama engelliler bakanlığı olursa muhatap görür vatandaş, engelli onu görür, anne baba onu görür, çocuklar onu görür, Hükûmet orada "Ben yanlış yapmayayım." der. Bununla ilgili olarak bunu yapmak gerekir.

Diğer bir konu da -son cümlelerimi şöyle toparlamak isterim- bu engelli vatandaşlarımızın kullanmış olduğu araçlar var; aletler var, edevatlar var. Bunlar veriliyor, benim de bulunduğum dönemde bir teklif vermiştik, görme engellilerin kullandığı bu bastonların bunlara ücretsiz verilmesi -daha sonra belli bir miktar parayla- ama bu güncellenmiyor, bu alet edevatların enflasyon oranında güncellenmesi lazım ki vatandaşlar bunlara sahip olsun. Bu da yetmez arkadaşlar, Sayın Başkanım bu da yetmez. Ben, Avrupa'dan 2 bine yakın ortopedik engelliler için akülü araç getirdim, Mercedes gibi, on yıl değil, yirmi yıl kullansın bunları. Manisa'da engelli olup da akülü aracı olmayan yoktur. Bunu yapabilirsiniz. Nasıl yaparsınız? Avrupa bunu yapıyor, buralardan getirebilirsiniz. Bizde çıkıyor bu, altı ay sonra bozuluyor, bir sene sonra dökülüyor, bir daha da alamıyor beş yıl boyunca. O zaman, biz kaliteli bir şekilde sübvansedeceğiz, iş adamlarına -A büyük şirketine, B büyük firmasına- diyeceğiz ki: "Yap bunu, ben seni sübvansede ediyorum. Çok değerli aletler yap. Ben sana çok ciddi şekilde sübvansiyon vereceğim, vergi indirimi yapacağım. Manisa Organize Sanayi'de, Aydın Organize Sanayi'de, İzmit Organize Sanayi'de yap bunu, ben sana çok ciddi şekilde vergi muafiyetleri getireceğim, altyapını da ben yapacağım." diyecekseniz ve kaliteli bir ürün... Veya getiremiyorsak, yapamıyorsak "Burada bir rekabet var." diyorsanız, Avrupa'dan nasıl getirebileceğimizle ilgili -ki ben o zaman milletvekiliyken getirdim- aynı zamanda Hükûmet de bir kolaylık sağlayabilir ve bunları yapabilirler diyorum.

Son söz olarak da şunu söylemek isterim: Bakın, Türkiye'de bu 10 milyona yakın insanın niçin engelli olduğunu düşünmemiz lazım efendim. Neden spor kazaları, neden iş kazaları, neden Türkiye'de trafik kazaları, neden anne ve babaların bu noktada evliliklerinden doğan kazalar? Sonra da, bu kazalardan sonra "Bu insanları tekrar nasıl rehabilite ederim, tedavi ederim?" diye düşünmek, en aza indirmek ve indirdikten sonra, "Nasıl ben üretime katma değer sağlarım?" diye... Bu insanlara balık vermek değil, balık tutmayı öğretmek, bunları yapabilmek. Yapabilir miyiz? Türkiye, büyük bir ülke, Hükûmet de yirmi üç yıllık bir tecrübeye sahip, çok değerli bir devlet geleneğimiz var bizim, bunları yapabiliriz. Eksiğimiz nedir? Ortak akıldır ve organize çalışmamaktadır, senkronize çalışmamaktadır. Ve de eksiklerimiz şudur: Biz, genellikle bakanlıklar arasında bu noktada bir senkronize çalışma olmadığı için, aynı zamanda da organizasyon eksikliği olduğu için de bu şekilde topu oradan oraya, oradan oraya dolaştırıyoruz. Oysaki Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçerken en önemli gerekçelerinden bir tanesi 3'üncü gerekçeydi arkadaşlar. Neydi? "Biz, oligarşik bürokrasiyi iptal edeceğiz ve bürokrasinin hantallığını ve tembelliğini de kaldıracğıız." diyerek gelinmişti. Bu noktada, gelin, bu bürokrasinin hantallığını veyahut da bürokrasinin birbirine top atmasını "Bende değil sende, sende değil, onda." demesini ortadan kaldırmanın yolu da engelliler bakanlığının kurularak bütün işleri oradan yürütmek, belediyelerin eksikliğini, bakanlıkların, Millî Eğitim Bakanlığının, YÖK'ün eksikliğini bu şekilde tamamlamak derim.

Ben, inanıyorum ki bu Komisyon sadece engellilerin problemlerini değil, engellilerin sorunlarını değil, engellilerin sorunlarına çözüm önerilerini değil... Çünkü en büyük çözüm önerisi esastır efendim ve bu esas da tali konuları konuşmak değildir. Konuştuklarımız genellikle tali konular. Ben, buradaki Komisyon üyelerini tenzih ederim, esas şudur: Bir kez daha söylüyorum, bizim vermiş olduğumuz araştırma önergesine uygun bir şekilde engelliler bakanlığının kurularak bu engelliler bakanlığının topyekûn diğer bakanlıkların görevlerinin üzerine alarak, topyekûn engelli oluşları önlemek, topyekûn engelli oluşları olduktan sonra da bunları tedavi etmek, rehabilite etmek, aynı zamanda üretime katmaktır. Bunu yapabilirsek kendimizi bahtiyar hissederiz, bunu yapabilirsek görevimizi yapmış oluruz.

Son söz, bir epilog yapayım. Bir de Türkiye'de gen testleri var, biliyorsunuz, çok ciddi bir problem. Bakın, milyarlarca para isteniyor bu gen tedavileri için, milyarlarca diyor. Benim dönemimde de milletvekilliği yaparken, genel başkan yardımcılığı yaparken bununla ilgili problemler çıkmıştı, Sağlık Bakanlığına ödeme yaptırılmıştı ama baktık ki çok şey. Bununla ilgili de anlatırım uzun uzun ama gerek yok, çok uzun konuştum, Sayın Başkan da bana fazla süre verdi herhâlde, öyle tahmin ediyorum, teşekkür ediyorum kendisine. Bununla ilgili olarak da bu gen testlerinin mutlaka yapılması lazım, bizim bütçemiz buna uygun, bizim bütçemiz, Türkiye'nin bütçesi buna uygun. Eğer gen testlerini yapamazsak bu çocukları doğduktan sonra tedavi etmeniz mümkün değil, zaten tedavisi de yüzde 100 yapılmıyor, çok ciddi paralar istiyor, milyarlar istiyor ve katrilyonlar istiyor diyebilirim. Bununla uğraşmayalım, gelin, bununla ilgili gen testlerini de ücretsiz yapmanın yollarını araştıralım der, teşekkür eder, saygılar sunarım efendim.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Evet, teşekkür ediyorum Başkanım.

Tabii, komisyonumuz, Gazi Meclisimizin işleyişi gereği bir demokrasinin tecellisidir netice itibarıyla, muhalefetiyle, iktidarıyla kurulmuş bir komisyon, demokrasinin ne kadar güçlü işlediğini gösteren bir süreç. Ben açıkçası şunun altını çizmek isterim: Bu önerge verildiğinde keşke daha ciddi bir çalışmayla verilseydi Değerli Başkanım çünkü engellilik konusu çok geniş bir konu -siz de ifade ettiniz- milyonlarca insanı ilgilendiren bir konu. Elbette, biz Komisyon olarak bu konuyu, çalışmayı bir onur addediyoruz tüm üyelerimizle birlikte, iktidarıyla muhalefetiyle ama bu önerge çalışılırken daha ciddi çalışılırdı daha spesifik konuları Komisyonumuz irdelerdi çünkü "engelli bireylerin sorunlarının araştırılması" çok geniş bir ifade malumunuz. Siz de akademisyensiniz, bu konular, araştırma konuları daha spesifik çalışıldığında daha etkili, daha verimli sonuçlar ortaya koyar ama biz, Komisyon olarak, kurulduğumuz günden itibaren hep birlikte, el birliğiyle görevimizi en güzel şekilde, en mukaddes şekilde yapmanın gayreti içerisindeyiz. Tabii, engellilik konusu sadece bir komisyonun konusu değil, biz bunu hep ifade ediyoruz burada. Engellilik konusu toplumsal bir konu, 86 milyonun konusu, sadece X Bakanlığının, Y bakanlığının, Z kurumunun, herhangi bir sivil toplumun konusu da değil, sokaktaki bir konu, çarşıdaki bir konu, okuldaki bir konu, camideki bir konu, değil mi, Parlamentodaki bir konu. O yüzden, bu konu bir bakanlıkla çözülecek bir konu da değil, bir bilinç konusu çünkü bu bilinç olmadığı müddetçe, söylemdeki bilinç, eylemdeki bilinç olmadığı müddetçe siz istediğiniz kadar bakanlık kurun, istediğiniz kadar kurum tesis edin, sonuç alamazsınız. Bilinç olacak ve bu bilinci kurumlarınızla, müesseselerinizle eş güdümlü bir şekilde... Eş güdüm burada çok önemli Bizim Komisyon çalışmalarında en temel noktada güçlendirilmesi gereken konu bizce eş güdüm. O yüzden, bir bakanlıkla, bir kurumla ya da mevzuatla çözülecek bir konu değil çünkü çok ciddi mevzuat altyapımız var bu konuda. 2005'teki yasa başlı başına bir devrim, sonrası sosyal yardımlar bir devrim ve bununla birlikte gelinen noktada çok aşama katettik muhakkak ama daha çok gidecek yolumuz var, hepimiz bunu görüyoruz. Eğitimde, sağlıkta, istihdamda, sporda, hayatın her alanında devletin bu noktadaki sorumluluğu çok ama çok kıymetli, çok büyük bir sorumluluk var ama bu sorumluluk sadece bir kuruma ait bir sorumluluk değil, bahsetmiş olduğumuz gibi bir toplumsal konu, 86 milyonun komisyonu o yüzden bu Komisyon. Ve bu Komisyon masabaşı da bir komisyon değil. Başkanım, biz sahadayız, sahada dinliyoruz, konuşuyoruz ve bunların her birini de inşallah raporumuza aktaracağız ve rapordan ibaret de olmayacak, biz bu konuları bizzat hep birlikte takip edeceğiz. Tabii, sizin bu süreçte emeğiniz var, keşke başından beri gelseydiniz, burada sizi daha çok dinleseydik çünkü biz burada ortak akıl çok önemsiyoruz, buradaki tüm Komisyon üyelerimiz bunun şahididir. Ortak akıl bizim için önemli, toplumun her kesiminden, özellikle partilerüstü bir anlayışla biz buradayız hep birlikte.

Dolayısıyla değerli Komisyon üyelerimizin bu anlamdaki... Siz dediniz ki: "Engellilerin sorunları çok net, belli." Biz bunu araştırdıkça yeni birtakım keşifler yapıyoruz yani bunu görmezden gelmemek lazım. Hakikaten dolu dolu, yazın resmî ara verdik ama fiilen çalıştık, çalışmaya da devam edeceğiz. Bahsettiğim gibi, bu hepimiz için önemli bir sorumluluk ve inşallah, bu noktada ne kadar güzel adımlar atarsak hepimiz, hep birlikte onun onurunu da ilelebet yaşarız diye düşünüyorum.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Bir şey söyleyebilir miyim? Cevap vermek için değil.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun lütfen.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Bu Türkiye'de engelliler konusu bir daire başkanlığıyla başladı, Sayın Erbakan döneminde başladı. Sonra ne oldu? Adalet ve Kalkınma Partisi geldikten sonra bununla ilgili olarak daha farklı çalışmalar yaptılar, hem mevzuat konusunda hem de kurumlar konusunda yaptılar. Peki, onlar bugüne kadar bunlarla ilgili çözümleri halledebilmiş mi ki? Halledememiş ki, bakınız "Yeni sorunlar çıkıyor ortaya." diyorsunuz. Ben iddiamda ısrarlıyım, teklifimde ısrarlıyım. Bir engelliler bakanlığının kurulması bürokrasiyi azaltacağı gibi, aynı zamanda engelli oluşları azaltacak, engelli oluşlar azaldıktan sonra bunların rehabilite edilmesi, engelli olanların da topluma kazandırılması noktasında, gerek eğitim noktasında gerek iş hayatı noktasında çok ciddi çalışmalar yapacak, aynı zamanda da bu insanları üretime katma değer sağlayan insanlar hâline dönüştürecek. Bakın, göreceksiniz, iddia ediyorum, mutlaka ki bir bakanlık kurulsun diyorum. Bununla ilgili sözlerimi Genel Kurulda da bütçe konuşmalarında da dile getireceğim. Eğer kurulursa... Mutlaka ki bütün bakanlıklar hizmet ettiler, etmediler değil ama nasıl ki -beni bağışlayın- körün fili tarif ettiği gibi -engelli arkadaşlarım, görme engelliler beni bağışlasınlar- şöyle derler amiyane tabirle: "Fil bu, fil bu, fil bu, fil bu..." Ama filin tamamını görebilecek yer engelliler bakanlığıdır efendim.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım. Hizmetlerinize teşekkür ediyorum. Kanun teklifinizi bekliyoruz efendim.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - İnşallah.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Müsaade istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Ali Hoca'm da bir dinleyin isterseniz.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Benim bir randevum var efendim.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Bir kızımız var aslında, Zülal burada. Otizmle ilgili bahsettiğiniz konular... Ben biraz etkilendim kusura bakmayın ama bir tartışma da çıksın istemiyorum, Komisyonumuza daha sık gelerseniz. Bazı literatürle ilgili...

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Gelmeye çalışırım ama Grup Başkanlığı olunca gelemiyorum ki.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - "Allah kimseye engelli evlat vermesin." dediniz, otizmle ilgili bazı ifadelerde bulundunuz. Bu konuda ailelerimiz tutanakları okursa birazcık incinebilirler diye düşünüyorum.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Hayır, bununla ilgili olarak...

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) - Bir tartışma için değil ama bence, bir otizmli kızımız hem de bu konuda çok başarılı, kendisini tanıtırса sizin de tanınmasını isteriz. Belki bu alandaki düşüncelerinizin değişmesine katkısı sağlar.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Tabii, tabii.

"Olmasın." demek, işte engelliler olmasın demek yani o noktada olmasın, hiç kimse engelli olarak doğmasın, engelli olmasın, kaza olmasın, spor kazaları olmasın manasında. Olmuşsa da onları mutlaka topluma kazandırmak hepimizin görevi manasında kullandım.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Zülal Hanım'la sizi tanıştıralım.

ZÜLAL TANNUR - Çok memnun oldum tekrar öncelikle.

Bakanım, belki sonrasında daha detaylı sizin de aracılığınızla görüşmeyi çok isteriz gerçekten. Ben, Silikon Vadisi'nden gelen otizmli ve görme engelli, şu anda Komisyon'da da yer alan biriyim. O bağlamda, fikirler eminim çok önemli. Bir de şunu da belki söylemekte fayda var: Aslında, engelli olarak doğunca toplumdan kopuk doğmuyorsunuz yani onun içine doğuyorsunuz, toplum sonra sizi hayat içinde kaybediyor. Yani aslında kazanılması gereken biri olarak da doğmuyorsunuz yani toplum kaybettiği için sonra tekrar buldurmaya çalışıyoruz biz yani böyle de bir tarafı var ama sonrasında görüşmek için biz çok isteriz zamanınız olursa.

Çok teşekkürler tekrar, ben çok zaman almayayım.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Her zaman kapımız açık.

ZÜLAL TANNUR - Teşekkürler.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Zülal Hanım da sizi ziyaret etsin.

Evet, Ali Hocam, Sayın Vekilim, buyurun.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Şimdi, ben sunumlarla ilgili yorum yapmadan önce izninizle Ayhan Bey'e -geçen konuşmasından etkilendim- bir soru sormak istiyorum. Ayhan Bey yani sizi işe alacak olsalar "Şuna uygunsunuz ya da buna uygun değilsiniz." deseler ne hissedersiniz? Gerçekten kısa bir özet geçerseniz sevinirim.

Sayın Bakanım, cevap verirse çünkü soracağım soruyla çok örtüşecek.

TÜRKİYE SAKATLAR KONFEDERASYONU GENEL SEKRETERİ AYHAN METİN - Merhaba, Türkiye Sakatlar Konfederasyonu Genel Sekreteriyim, burada da uzman olarak bulunuyorum. Sayın Bakanım ve Komisyona bu anlamda teşekkür ediyorum.

Lisans eğitimimi Erciyes Turizm Fakültesinde tamamladım ve orada rehber olmak için bütün arkadaşlarımla birlikte heyecanla sıraya girdim. İngilizce birçok soru sordular, başka türlü birçok soru sordular ama bana farklı farklı sorular gelmeye başladı. Bir terslik var, bir gariplik var diye çıktım ama en son arkadaşlarım şöyle naifçe uyarmaya çalıştı, birisi artık dayanamadı, dedi ki: "Ya, sakatlar rehber olmuyormuş, yönetmelik öyle yazıyor." O gün beynimden aşağı kaynar sular indi ve İngilizceye küstüm. Hâlbuki ben Nevşehir'de okudum, Kapadokya bölgesi, dağ bayır gezme gerektiren bir yerdir, oradaki bütün peri bacalarına girip çıkmışım, bütün yeraltı şehirlerine girip çıkmışım. Bastonlarla yürüyorum bu arada görmeyenler için, çok uzun mesafe yürümek gerekirse de tekerlekli sandalye kullanıyorum...

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Aynı zamanda akademisyen kendisi biliyorsunuz.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Bildiğim için sordum.

TÜRKİYE SAKATLAR KONFEDERASYONU GENEL SEKRETERİ AYHAN METİN - ...ve İstanbul'daki bir sürü engelli arkadaşımı da Kapadokya'da dağ bayır, peri bacalarının içerisinde gezdirdim ve çok mutlu oldular. Ve bir sınıf arkadaşım "Ya, biz bunu nasıl ticari faaliyete dönüştürürüz?" diye kafa yordu, yurt dışından gelen engelli bireyleri de orada gezdirebilmek için bir yöntem geliştirdi. Aslında bu, tamamen uyumlaştırma. Mesela, yine geçen toplantıda bahsetmişim "yapılamaz" denilen işlerle ilgili bir örnek vereyim. TRT Belgesel'de yayımlanan "Maceraya Engel Yok" isimli bir belgesel var, 13 bölümden oluşuyor. Bir kör, bir topal, bir sağır; biz, Rize Kaçkar Dağı'ndan girdik, Ağrı Dağı'ndan çıktık. Bunun içerisinde sadece dağcılık yok, çok ekstrem sporların tamamı var. Sayın Bakanımız Mehmet Kasapoğlu'nun Gençlik ve Spor Bakanlığı döneminde projeyi neredeyse tamamlayamıyorduk, enflasyon olmuştu. Sayın Bakanımız ulaştırma ve konaklama desteğini verince projeyi tamamlama fırsatına eriştik, o manada kendilerine özellikle, hassaten teşekkür ediyorum yoksa proje gitmişti. Bunu niye söyledim? Şimdi, ralli sporunu bilir misiniz bilmiyorum; rallide pilot aracı sürer, kopilot aracı süren kişiye anlık olarak ne tarafa, ne kadar hızlı ve keskin dönmesi gerektiğini ifade eder. "Sağ 3-5, hemen ardından sol 5, hızlıca 50 metre." falan der. 5'inci bölümde biz bunu yaptık, ben kopilotluk yaptım, "Ortopedik engelli, tamam, görüyorsun, sesin çıkıyor, elindeki yol notlarını okuyorsun." diyebilirsiniz. İşitme engelli arkadaşımız kopilotluk yaptı, sesini çıkartmadan bulduğumuz farklı bir yöntemle, el işaretiyle pilota yol tarif etti, çok hızlı bir şekilde Türkiye şampiyonu pilota, Ümit Bey'e. Sonuncusu, burada hemen ekliyorum: Kör nasıl kopilotluk yaptı? Bu eski milletvekilimiz Sayın Lokman Ayva'ydı, ona da bir yöntem bulduk ve yol tarifini yaptı. Kör birey çok hızlı giden bir araçta yol tarifi yapıyor. Şimdi, bunu yaptıysak aslında bizim burada demek istediğimiz şuydu: "Burada şu engelli grup bu işi yapar, bu engelli bu işi yapar."dan çıkıp kişinin yeteneklerine göre o işin uyumlaştırılmasını yaptığımızda sonuç çözülür; herkes her işi yapabilir, uyumlaştırma olsun yeter ki.

ALİ KARAOBA (Uşak) - Harika.

Şimdi, bunu niye sordum ben? Sayın Bakanım, bakın, adayların başvuruları... Öncelikle sunumlar için teşekkür ederim yani önümüzde de var. Sayfa 17 -gerçi sayfa numarası çıkmamış ama- 2'nci maddede diyor ki: "Adayların başvuruları ve atanmaları. Kurumlar atama süresi içinde 5 kişilik bir değerlendirme komisyonu oluşturur. Komisyon adayların aranan niteliklere uygunluğunu inceler. Uygun bulunan adaylara ek sınav ve mülakat yapılmaz." Yani mülakatın olmaması güzel, ek sınavın olmaması güzel ama herhâlde Ayhan Bey bu komisyonun önüne gelse ne kopilotluk yapar ne turizme gider; bu madde çok mantıklı değil arkadaşlar. Yani sınava girmiş biri kazandıysa "Bu işi yapabilir, bunu yapamaz." gibi bir sınıflama zaten engelliliğin ilkesine aykırı bu komisyon mantığıyla, biz buradan söyleyerek çıkıyoruz; birincisi bunu belirtmek isterim.

İkincisi, 20'nci sayfanızda yine şöyle bir şey var: Bakın, 2012'de sınav yıllarına göre yerleştirilen memur adaylarının dağılımına baktığınızda 12.796 ama 2024'te 1.749 yani onda 1'ine inmiş bu. Yani nedeni nedir? Çok engelli kotaları doldu, artık bir

daha almayız noktasından mı hareket ediyorsunuz. "Biz doldurduk artık bir daha almayacağız." mı diye düşünüyorsunuz. Hani ben belki de yanlış okudum tabloyu, bununla ilgili de yorum yaparsanız sevinirim.

Şimdi, tabii ki bayraklar güzel. Yani, hani birilerini motive etmek güzel ama kamusal yükümlülüğü olan kurumlara "Sen bunu yaptın." diye bayrak vermek benim kafama hiç yatmıyor, zaten o üniversite onu yapmakla yükümlü. Engellilere uygun bir üniversite imar etmek zorundayız, yapmak zorundayız. Yani "Siz yapmadınız, hadi bunları yaptınız, size bayrak veriyorum." diyerek motive etmek kulağa hoş bile gelse işin mantalitesine aykırı geliyor bana. Yani bu üniversiteyi yaparken niye engellilere uygun yapmadınız? Ülkemizin en önemli kurumları üniversite ise engellilere uygun değilse niye ruhsat verdiniz? Hani ben kafamda şekillendiriyorum: "Turuncu bayrak aldım, güzel, çok iyi, ben almadım..." E, niye yaptınız bu üniversiteyi?

Ayrıca, Uşak Üniversitesiyle ilgili de merak ediyorum, acaba Uşak Üniversitesinin hangi bayrakları var? Var mı, yok mu? Mesela, merak ediyorum: Bu ülkede engelli kaç rektör, kaç dekan var? Var mı ya da? Yani şöyle düşünün: Bir akademisyen, bir üniversite yani üst düzey bir hoca muhtarı seçebiliyor, rektörü seçemiyor bu sistem içerisinde. Yani bunu yanlış anlamayın, siyaset için söylemiyorum; siz bayrak vermek yerine bence üniversitelerin genel yapısıyla ilgili bir değerlendirme yapın. Engellilere bu yokuş yüzde 5 mi, değil mi diye gerçekten ölçen var mı? Bu komisyonun içerisinde, bu bayrakları verenlerin içerisinde kaç engelli üyeniz var? Ya "İşitme engelli birine uygun mu, değil mi?" diye bir yeri test ederken "web" sitelerine bak mesela en basiti, işitme engellilerin ulaşımı için tüm üniversitelerin "web" siteleri uygun mu açıkçası bakmak lazım.

Ek puan konusunda hocama çok katılıyorum. Yani bununla ilgili tabii ki siz çok doğru bir ölçme değerlendirme yapıyorsunuz, size verdiğimiz datalarla onu yapıyorsunuz. Tabii ki eleştirileri mutlaka vardır, ÖSYM soru çalınmalarıyla ilgili, kaygılarla ilgili ama bu, bu Komisyonun konusu olmadığı için buraya girmek istemiyorum. Şöyle diyorum: Sizin de bu öneriyi buradan alıp bizim de Komisyon olarak gerçekten engellilere bir kota vererek... Aylin Hocamın söylediği çok önemli bir tespit, yabancı uyrukluların kotası var, engellilerin kamuda yerleştirme için, işe girmesi için kotası var, üniversite okuması için sayılara baktığımızda gerçekten bir yerde eleniyor bu çocuklarımız. Bakın, bir yerde takılıyor bu çocuklarımız yani ilkokuldan sonra bir miktar, ortaokuldan sonra bir miktar, üniversiteye girinceye kadar olay çok daha düşmüş durumda. Hele erkek oranı çok yüksek üniversiteye giren ama neredeyse kadınlar hiç giremiyor. Ailelerin yaklaşımından mı kaynaklı bunu da iyi bir analiz edip Komisyon olarak benim naçizane fikrim, mutlaka maddelerden bir tanesi üniversitelere engelli kotası gibi bir oran getirilebilir. Yine, Aylin Hocamın dediği gibi girinceye kadar o puan dengeli tutulabilir. Bu fırsatları vermemiz gerekiyor bu çocuklara. Vermezsek bu işi başarabileceğimizi düşünmüyorum.

Şimdi, bir konu da şöyle: Tabii, bize de diğer vekillerime geldiği gibi başka engelli vatandaşlarımız ulaşıyor, bilgiler veriyor. "ALS" biliyorsunuz Amyotrofik Lateral Skleroz, Başkanı Doktor Alper Kaya, buradan da selam olsun, kendisi 9 Eylül mezunudur, göz hastalıkları uzmanıdır ama şu an evde solunum cihazına bağlı olarak yaşıyor, birtakım önerileri var. Başkanım, Sayın Bakanım, izniniz olursa ALS derneklerinden de birini en azından burada bir on dakika dinlersek, bu Komisyon herkese açık olduğu için bununla da mutluluk duyuyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Peki, memnuniyetle davet edelim.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - İzniniz olur, notları alırlarsa, çağırırlarsa, ben de diyaloga geçip Alper Bey'in numarası veririm, biraz konuşmakta zorlanıyor kendisi ama o şöyle çok... Bir şey söyleyeyim arkadaşlar: Mesela ev tipi mekanik ventilatör için normalde 52.800 lira ödüyor devlet ama piyasa değeri 200 binden aşağı değil. Trakeostomi kanülleri 1.199 lira ödüyor devlet, piyasada gerçekten kaliteli olan 10 bin liranın altında değil. Yani daha önceki konuşmalarımızda da söyledik aslında bu ortez, protez ya da devletin verdiği o ödemelerin gerçekten güncel enflasyon değerlerine göre değerlendirilip yeniden revize edilmesi gerekiyor. Yoksa "Yaptık oldu." demeye olmuyor. Tabii ki devlet ciddi yardımlar yapıyor, bu inkâr edilemez, çok ciddi şeyler de yapılıyor. Biz "Hiç yapılmıyor." noktasıyla bakıyor değiliz ama yeterlilik oranına bakıyoruz yani burada önemli olan o.

Ben de sunumlar için teşekkür ediyorum, şimdilik bu kadar, sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Teşekkür ediyoruz.

ZÜLAL TANNUR - Sayın Başkanım, buraya bir şey ekleme şansım var mı?

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Buyurun.

ZÜLAL TANNUR - Bir şey ekleyeceğim: Aslında çok güzel bir noktaya değindiler sayın vekilimizin kendileri çünkü sınava hazırlık ayrı bir süreç hani engelli birisi için, sonra üniversiteye girmek ayrı bir süreç, sonra iş bulmak ayrı bir süreç. Böyle olduğu için aileler genelde "Ne gerek var bu kadar zahmete, en güzel yıllarını bu kadar geçirmeye?" diye bakıyor ve o sebeple de aslında, hele kızlarda bu daha çok çünkü bu sefer de güvenlik tehditleri geliyor aslında. Hani bir kız gidecek tek başına başka bir ile ve hayat kuracak, o zamana kadar on iki yıl boyunca zaten öyle bir hayat sürmemiş dolayısıyla da aslında böyle bir tedirginlikleri oluyor. Ben Türkiye'nin en iyi okullarından birinde okuyarak başladım, Boğaziçi Üniversitesinde başladım. Tamamen görme engelli birisi olarak üniversiteye girdiğimde bağımsız hareketim vardı ama limitliydi. Boğaziçinin 3 tane bayrağı var yani erişilebilir mekân, erişilebilir kitaplar ve erişilebilir sosyal etkinlikler bağlamında; ben sınıfa girdiğimde benim kitabım yoktu, girdiğim dersin hocaları benden haberdar değildi, beni defalarca kez sınavlarına sokmadılar, ben amfilerden çıkmak zorunda kaldım. Bir de okula geldiğimde kılavuz çizgiler vardır biliyorsunuz -ki bence, evet, bunun yönetmeliği de olmalı- sarı çizgiler, Boğaziçinde bir öğretmen takıldığı ve düştüğü için kaldırılmıştı ama ben bir araba bana çarparken kendimi zor korumak zorunda kalmıştım, ondan sonra okulu bıraktım ve Amerika'ya geçtim. O yüzden en temelde benim sorum bu. Hani demin sordunuz, komisyonlarda ne kadar engelli yüzdesi var. Şimdi, engellilik geniş bir çerçeve olduğu için işitme engelli birisi oraya geldiğinde görme engelli birinin ihtiyaçlarını anlamıyor. Sonrasında ben Boğaziçine girdiğimde ayaklarımın çamura batmadan benim orada yürümediğim bir gün olmadı ben üniversitedeyken, ki ben o sırada iki şirket kurdum, onlara bağlı olarak canlı yayınlara çıkıyordum, gece üniversiteye geliyordum ve arkadaşlarım benim yardıma ihtiyacım olduğunu zannediyordu ben çamurlara bata çıka yürümek zorunda olduğum için. Ben neden bata çıka yürüyordum? O yüzden biz bir şeylere bayrak verebiliriz, bu çok güzel ama gerçekten doğru insanlar o komisyonlarda olmadığında bu mümkün olmuyor ya da üniversite kulüpleri... Engelli öğrenciler kulüplere genelde yazılmazlar, yazılısalar da bir tane kulübe yazılırlar çünkü içerikte hani onlara hangi sistem uygulanmalıdır bu bilinmez. Bir de engelli birimleri tek bir sisteme bağlı olmadıkları için hocalar kendilerine gelip bir sınav hazırlamak istediğinde onu nasıl yönlendireceğini bilmeyen insanlarla dolu ve sistem de veremediği için

benim hocalarım bana nasıl sınav hazırlaması gerektiğini bilmiyordu, onlara ben öğretmek zorunda kalıyordum, her sınavdan önce görme engelli olduğumu ben Boğaziçi Üniversitesinde kanıtlamak zorundaydım ve rapor iletliyordum. Ve benim ülkem beni kaybetti çünkü ben şu anda The University of Arizona'da nörobilim ve bilişsel bilimler okuyorum, 2,5 yıl dayanabildim. Yani bunları söylemeyecektim, belki arka planda söyleriz diye ama neden paylaşıyorum? Hani çok samimi bir yerden söylemek istiyorum yani bir eleştiri olarak alalım ya da almayalım ama bir öğrenci olarak zorlandım ki diğer detaylara girmeyeceğim. Okulun çevresini asayiş ekipleriyle ve emniyet ekipleriyle defalarca kez münakaşa ede ede ben değiştirdim, trafik kazası geçirmeyim diye. Orada trafik kazası geçirilmiş mi bir de ona bakılabilir çünkü bana dediler ki: "Ölürsün." Benim ailem beni okula geldiğim üç hafta bırakmadı. Neden? Yani görme engelli birisi olarak doğmak ailelere verilen bir ceza değildir. Görme engelli birisi olarak bu hayatta bir kaza geçirmek ve ölmek ailelere verilen bir cezadır; o yüzden bence bunlara bakılması lazım. Ya, bu Komisyonunda "Biz konuşalım, taraflar birbirlerini dinlesin." falan değil aslında, bu kadar buz gibi gerçekler var, söylemeden edemedim yani eklemek istedim sadece. Teşekkür ederim yani üzerine çok konuşulacak bir şey olduğunu da zannetmiyorum çünkü birinci elden yaşadım. Yani o amfilerden çıkan da bendim, hocalarla konuşan da bendim. Her sınav öncesinde görme engelli olduğumu belirtmem gerektiğinde bana dediler ki: "Bu dersi alan 799 öğrenci var ve sen de 1 kişisin, sorumluluk sahibi olman lazım görme engelli olduğunu her seferinde, her hocana söylemen lazım." Bunu söyleyen engelli birim başkanıydı, on altı yıl Boğaziçi'nde kaldı. Neden? Sonra niye görme engelli kızlar... Okumuyor görme engelli kızlar üniversitelerde, çok az okuyor, ben onu söyleyebilirim yani. Erkekler niye okuyor diye bakalım. Çünkü erkekler toplumda evin sahiplenicisi olarak görülüyor. Erkek adam okuması gerekir, erkek adam çalışması gereken kişi ama kız ev kızı olabilir. Bulaşık yıkadığında, kendine baktığında çocuğuna bakmasına bile gerek yok çünkü zaten "Evlenebilir mi?" diye bir soru işareti var çünkü kadın yetersizdir, değil mi? Okumasına da gerek yok kızın. Görme engelli akademisyen datasını ben hâlâ alamadım mesela, görme engelli kadın akademisyen datasına hiç girmiyorum zaten. Niye beyin göçü yaptım ben? Çok üzüldüyorum, ailemi özlediğim her gün Amerika'da çok üzüldüyorum ben. Yani bunu eklemek istedim ben. Gerçekten çok eklemeyeyim dedim ama bu kadar samimiyete güvenerek, bir eleştiri olarak asla değil ki öyle algılanabilir. Ama Arizona'ya gittiğimde şunu söylediler bana: "Zülcüğü, derslerde betimleme istiyor musun? Zülcüğü, senin için sınav sistemlerine..." Bana 5 tane test yaptılar, bilişsel düzeyimi ölçtüler çünkü otizmiyim ya nasıl öğreniyorum diye, bir de bunları uyardılar ve bana dönüp sorduklarında "Eminim senin ülken sana daha iyilerini vermiştir ama biz de bir şeyler yapmak istiyoruz." dediklerinde ben onlara dönüp de "Hayır, bir şey anlamadım." diyemedim, "Benim ülkem en iyisini bana yapıyordu, ben onun üstüne ne koyabilirsiniz diye buraya bakmak için geldim." dedim utandığım için. Ama utanması gereken ben değilim.

ALİ KARAÖBA (Uşak) - Valla Zülal seni alkışlıyoruz, süpersin, gerçekten alkışlıyorum seni.

ZÜLAL TANNUR - Teşekkürler.

MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU (İzmir) - Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii sahadan izlenimler son derece önemli. Zülal kardeşimizin izlenimleri son derece önemli, bize önemli sunumlar yapıyor. Bu arada sayın misafirlerimize teşekkür ederim güzel sunumlar yaptılar. Sorularım da olacak, katkıları da olacak. Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü sunumunu bitirirken uyumla ilgili bazı şeylerin altını çizdi. Sanki söylemek istediği sahada, pratikte, engelliler işe girdikten sonra kurumlarla iletişimde bir sıkıntılar var, onu biraz daha açmasını isteyeceğim çünkü Komisyon için önemli bu. Biz o satır aralarına dikkat etmek istiyoruz, bunu söyleyeyim, bir. İkincisi, EKPSS oranlarında çok büyük bir düşüş var. Bize çok başvuru geliyor, kontenjanlar çok çok az, bu böyle olmaz. "Hayatta niye yok engelli?" diyoruz, işte, bundan dolayı yok.

Yine, engelli kotasının artırılmasına yönelik çok başvuru geliyor. Geçtiğimiz gün ihraç bir polisle konuştum Sayın Bakanım, ağır engelli, solunum cihazına bağlı bir kızı var, 23 yaşında, eşinden de ayrılmış. Bu kişi eski bir polis, Başbakanlıkta eski bir korumamış, eşinden de ayrılmış, evinde de solunum cihazına bağlı ağır engelli bir çocuğu var, evinden bir dakika bile çıkamayan bir vatandaş. Çocuğunun solunum problemi olabilir diye kamera taktırmış, banyoya girdiğinde bile, banyodayken, tuvaletteyken bile kameradan izliyor ve çalışmıyor bu kişi, evde oturuyor, engelli aylığı veya bakım aylığıyla yaşamaya çalışıyor kendisi ve çocuğu. Sahadan yine, işte bir örnek yani bu insan nasıl yaşasın? Ve sarf malzemelerindeki o korkunç uçurumu bana anlattı. "Çok sarf malzemesi ihtiyacımız var ve o kadar zor durumdayım ki." diyen bir kişi. Yani sahada işler çok farklı, bunu söylemiş olayım.

Yine, sahadan bir örnek: Dün Otizm Meclisi buradaydı ve dün ne oldu biliyor musunuz Sayın Bakanım? Urfa'da 7 yaşında Poyraz Efe bir bakım merkezinde çıkan yangında yanarak öldü. Ne oldu, ne bitti? Bir bakım merkezinde neden durduk yere bir yangın çıkar, 7 yaşındaki çocuk ölür? Araştırıldı mı, nedir bu? Bu soruşturma başlatılmış ama ne çıkacak bilmiyoruz. Yani bunun benzeri vakalar maalesef çok oluyor.

Yine, önemli bir konu, bizim önümüze çok geliyordu: Danıştayın dün almış olduğu bir kararı var -Komisyonumuz için de önemli, bu bilgiyi de vereyim- Danıştay on yıllık bekleme şartını durdurmuş, 27 Aralık 2024 öncesi ÖTV muafiyetiyle araç alanlar, beş yıllık süre dolduktan sonra satan veya devreden engelli bireyler bundan faydalanacak. Yani geriye doğru yasa çalıştırıldığı için insanlar, 27 Aralık 2024'ten önce alanlar mağdur oluyordu. Danıştay demiş ki: "Bu haksızlık" Bununla ilgili bir yürütmeyi durdurma kararı var, bu da önemli sanırım.

Yine, başvurularda bize çok geliyor... Burada, biliyorsunuz, ben bunu örnek vererek Sayın Genel Müdürün yüzüne de söyledim ama yani bu işler böyle olmamalı, SGK Genel Müdürü buraya geldiğinde biz Mecliste 15 Ocak 2025 tarihinde çıkan yasada Genel Kurulunun arkasında, salonda Genel Müdürle konuştuk, bu yasada, bakın, 2008 öncesi sigorta girişi olanlar mağdur olur mu? "Hayır, mağdur olmaz." dendi. Şimdi, bakın, bize binlerce "Biz mağdur olduk." başvurusu geliyor çünkü tek hastalıktan yüzde 40 şartı getirildi, diğer hastalıkların toplamı kale alınmadı. Bundan dolayı binlerce insan mağdur. Bu çok fazla miktarda, Komisyon bu konuda bir yasa değişikliği girişiminde bulunmalı çünkü mağduriyet çok fazla. Bakın, mesela Tuğba Çelik başvurusu var, skolyoz hastası, kronik restriktif akciğer hastası, astımı var, nefes darlığı, solunum, merdiven çıkarken tıkanıyor ve bu durumdayken "Ankara Kocatepe Sosyal Güvenlik Kurumundan çalışma gücü kaybım olmadığına dair karar çıktı. Emeklilik tarihimi beklerken bir anda her şeyim altüst edildi. Engelli bireyler devletimize yük müdür? EYT çıktı ama sonrasında biz engellendik." diyor. Engelli vatandaşların bu konuda çok sitemleri var. Ayrıca orta ve ağır düzeydeki engelliler psikiyatri doktoru ve nöroloji doktoru evlerde ziyaret istiyorlar. SSK

kaydı başlangıcı olmayan engelli bakıcılarına borçlanarak emekli olma hakkı getirilmesi ve ÖTV muafiyetli araç alma süresinin beş yıla çekilmesi talep ediliyor. Danıştayın böyle bir kararı oldu, vatandaşların da önemli bir isteği vardı.

Yine, mahalleler arası dolmuşlar engelliler için ücretli -Komisyon bunu da not alsa- dolmuşlar da engellilere ücretsiz olmalı yönünde istekler var. "Engelli alımı kotası yüzde 3'ten 6'ya çıkarılmalı." diye istekler çok geliyor. "Ağır engelli bireylere odaklanın lütfen. Günümüz şartlarında 11.700 bakım ücreti çok yetersiz. Ayrıca, bakan kişinin SGK'ye bağlanması gerekir." istekleri yoğun geliyor. Hakları olan engelli aylığı, engelli bakım aylığı ve sağlık güvencesiyle ilgili tedavi olan yeşil kart hakkı uygulamalarında gelir kriteri yalnızca engellinin geliri varsa baz alınsın, hane halkı kriteri birçok mağduriyete sebep oluyor. Bu konuda acil düzenleme lazım. Yeşil kart uygulamasında gelir testindeki bu uygulamadan dolayı engelli insanlarımız mağdur oluyor. Ayrıca "SGK bu şahıslara zorunlu olarak sağlık sigorta priminden dolayı aylık borç çıkarıyor." şeklinde başvurular var. "İstihdam dolmuş durumda ve bu konuda da bir iyileştirme yapılması gerekir." deniliyor. Yine "Birçok işlemden ücretsiz veyahut da oranların düşürülmesi" şeklinde talepler var.

Ben şunu söylemek isterim: Şimdi, biz Mecliste yasa çıkarırken ciddi işler yapıyoruz. Yani bürokratlarımız bürokrat gibi davranmalı, bize doğruyu söylemeli yani siyasi iktidarın aparatı olmamalı. Yasa çıkarılıyor, arkada konuşuyoruz; bu böyle mi olur, şöyle mi olur? Ya, bir şekilde "Yok bir şey olmayacak, engelliler zarar görmeyecek." deniliyor. Ardından yasa çıkıyor, binlerce kişi "Mağdur olduk." diyor ve engelliler haklı çıkıyor. Yani bunlar son derece önemli yani tekrar tekrar yasa çıkarmak zorunda kalmasın bu Meclis. Bürokratlara da ben buradan hatırlatmak istiyorum: Lütfen, bunlara dikkat etsinler. İşte, şimdi, bunun bedelini binlerce insan bu emeklilik hakkını alamayarak, büyük zorluklar çekerek çekiyorlar. Tekrar, sanırım Komisyonumuz bu konuda bir yasa çalışması yapacak, Sayın Bakanım güveniyorum. Yani mutlaka bu konuda bir değişiklik, bir yasa teklifi konusunda çalışma yapmamız gerekiyor çünkü kanayan bir yara, binlerce insan bize başvuruyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUHARREM KASAPOĞLU - Teşekkür ediyoruz.

Komisyon üyelerimizden başka söz almak isteyen yok.

Evet, Esra Hanım...

Buyurun.

KOMİSYON UZMANI ESRA ERSOY - Öncelikle herkese merhabalar.

Başkanım, çok teşekkür ederim.

Gelen kurum yetkililerimize kendimi tanıtayım: İsmim Esra Ersoy, serebral palsi durumuna sahip bir bireyim ve komisyon üyesiyim. Aynı zamanda da sabahtan beri aslında üzerinde durduğumuz bir konu yani üniversite erişilebilirliği hakkında ben de engelli bir birimin sözcüsüyüm Başkent Üniversitesinde. Bununla ilgili birkaç noktaya değinmek istiyorum. Öncelikle, Zülal Hanım'ın söylediği birçok sözün altında imzayı atmak istiyorum çünkü hem alanda var olan biri olarak hem de deneyimleri sürekli gören, bunlarla ilgili talepleri alan biri olarak bu sorunların tekrar ve tekrar, defalarca yaşandığını biliyorum. Öncelikle YÖK yetkililerine söylemek istiyorum: Sunumunuz sırasında psikososyal destekler hakkında ne yapacağınızı bilmediğinizi söylediniz ve bu konuda biraz eksik olduğunuzu söylediniz. Doğrudur değil mi?

YÖK ENGELLİ BİRİMİ UZMANI DUYGU ÇANDARLI - Doğru.

KOMİSYON UZMANI ESRA ERSOY - Bu konuda şöyle bir önerim var benim: PDR birimleri bir form sunuyor ve öğrencilere hangi konuda desteğe ihtiyaç olduğu hakkında bir form veriyor ve o formda "Engel durumunuz var mı?" diye bir ibare yer alıyor. "Engel durumum var ve bu engel durumum budur." diye ibare koyan öğrencilere özellikle belki bir öncelik tanımlanabilir, belki ayrı bir kontenjan sunulabilir. Şu konuyu da çok önemsiyorum: Özellikle ağır engelli olan bireyler yani konuşmaya yönelik bireyler kendini bire bir olarak çok rahat ifade edemiyor. Dolayısıyla PDR birimlerinde alanında daha önce deneyimi olan bireylerin olması çok kıymetli, çok değerli diye düşünüyorum.

Söylemek istediğim başka bir nokta da demin Zülal Hanım'ın dediği gibi, evet, bayraklar veriliyor turuncu, mavi, yeşil fakat kendi üniversitem için şunu söyleyebilirim ki bayrak almasına rağmen farklı alanlarda birçok eksiği var, fiziksel erişilebilirlik noktasında, asansörli olmayan binaları var. Onun dışında, Zülal Hanım'ın da dediği gibi, dersliklere girdiğimizde sınav sistemini bilmeyen, yapamayan öğretmenler var. Dolayısıyla sürekli kendinizi ifade etmek "Evet, bunu yapabiliyorum, bunu yapamıyorum, bunu sorabilirsiniz." diye sürekli bir rehberlik etmemiz gerekiyor.

Onun haricinde, bilim standartlarının tekrar ve tekrar denetlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu nokta gerçekten çok kıymetli çünkü evet, biz eksiklikleri söylüyoruz fakat birim kendi değerlendiriyor, o yüzden bence bunun sizin değerlendirmenize girmesi gerektiğini düşünüyorum.

Onun haricinde, gölge öğretmen ve akran desteği çok önemli, çok kıymetli çünkü kendine fiziksel olarak desteğini veremeyen bireylere öğretmen da yeterli olamıyor. Dolayısıyla, bu noktada gölge öğretmen ve akran desteğiyle aslında destek sağlanabilir diye düşünüyorum. Kusura bakmayın, biraz hastayım aynı zamanda. Servis konusunun da çok önemli olduğunu düşünüyorum çünkü servis konusu, örnek vermek gerekirse ODTÜ'yü, devlet okulunu hepimiz biliyorsunuz, "ODTÜ'yle bire bir olarak çalışmalarda servis desteğini falan engelli öğrencilere verilmesi gerektiğini siz mi söylediniz yoksa bu bire bir olarak ODTÜ'nün düşündüğü bir durum mu?" diye size sormak istiyorum öncelikli olarak.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet, teşekkür ediyoruz.

Devam ediyorsunuz galiba?

KOMİSYON UZMANI ESRA ERSOY - Evet.

Bunu sormak istiyorum size çünkü eğer siz söylediyse ve yönergeyi siz verdiyseniz aynı şekilde diğer okullara da bu yönergelerin uygulanabilir olduğunu düşünüyorum. Diğer kurumlar hakkında da birkaç söylemek istediğim şey var ama sorularımı da illettim, öncelikli olarak soruların karışmaması adına YÖK bunu cevaplayabilirse çok sevinirim.

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkürler.

Sanırım Elif Hanım geldi, buyurun.

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Ben de sunumlar için her birinize çok teşekkür ediyorum kıymetli Başkanlar.

Şimdi, ya, şeyi çok merak ediyorum, buraya geldiğimizde aslında bu bilginin sizde hazır olmasını beklerdim ama yükseköğretimde aktif yani örgün eğitimde kaç engelli öğrencimiz var? Ben bunu merak ediyorum çünkü...

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Örgün mü, aktif mi?

ELİF ESEN (İstanbul) - Örgünde, aktif devam eden.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Örgün ve aynı zamanda uzaktan eğitim mi, açık öğretim mi?

ELİF ESEN (İstanbul) - Yok, hani fiziki devam eden kaç öğrenci var?

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - 30 binin üzerinde.

Bilgisayarı kullanabilseydik tam rakam söyledim ama muhtemelen 30 binin üzerinde.

ELİF ESEN (İstanbul) - Bunu hani sayı olarak...

Şimdi, bu önemli bir sayı. Sizlerin üniversitelerde erişilebilirlik kriterlerini oluşturmanız, bu alanı açmanız, desteklemeniz elbette çok çok önemli ancak erişilebilirlik sizin alanınıza girmeyle sınırlı kalmıyor, öğrencinin evinden çıkıp size gelene kadarki bütün şartlarının erişilebilir olması lazım. Dolayısıyla, ulaşım noktasında da hem belki servis ya da kamu taşıtlarının bu erişilebilirlik sefer sayıları, vesaire düzenlemesinin önemli olduğunu düşünüyorum. Bu anlamda bir iş birliği protokolünüz var mıdır Ulaştırma Bakanlığıyla ya da yerel yönetimlerle? Bunlar sizi destekleyebilecek alanlar, biri bu sormak istediğim.

Yine, yurt dışı... Size şunun için teşekkür ediyorum, biz bunu çok az kamu yöneticisinden duyuyoruz, izleme ve değerlendirme konusunu çünkü Aile Bakanlığımızın kıymetli müdürünü de dinledik yani yapılan işler aslında baktığınızda, sizlerin sunumlarınıza baktığımızda ya da strateji eylem planlarını incelediğimizde bu ülke harika yani her imkân sağlanmış, her şey yolunda gidiyor denilebilir ama uygulamaya geldiğinde uygulamada çok ciddi sorunların olduğunu görüyoruz. Uygulanabilirliğin kısıtlı olduğunu, bunun sebebinin de izleme, değerlendirme ve denetleme mekanizmalarımızın bu bahsedilen plan ve stratejilerle uyumlu olmadığını görüyoruz. Ben teşekkür ediyorum o yüzden yani anladığım kadarıyla siz bir izleme, değerlendirme mekanizması kullanıyorsunuz.

Yine, bir başka teşekkürüm teşvik mekanizmanız noktasında. Bu da çok kıymetli çünkü bir şeyi doğru tespit edebilmek için... Biz bütçe okurken çok kızıyoruz -Aylin Vekilim de burada- bütçeyi biz okuduğumuzda ya geçen seneki bütçe verileri, işte, 3 toplantı, 4 toplantı şeklinde ve yinelenmiş yani 2025-26-27-28 o toplantı sayıları ya küçük, belli oransal artışlarla 20'ye 30 olmuş, 30'sa 40 olmuş ya da bazen yani o kadar umursanmamış ki, o kadar incelenerek yani geri bildirimlerden gelen sayılar değil ki 4 toplantıysa 4-4-4 diye devam etmiş. Şimdi, bunu artırabilmenin çok önemli bir noktası, yapılacak strateji ve politikalarda etkili olabilmenin, göstergelerin doğru belirlenmesi. Siz göstergelere de kıymet veren bir anlayışla yol alıyorsunuz ve bu göstergelerin doğru belirlenmesi aslında hizmetin erişilebilir olmasının da önünü açıyor. Bunu ödüllendirmeniz ayrıca kıymetli, ona da teşekkür ediyorum. Şimdi, ödül insanların ya da kurumların ona erişebilmek için gayret göstereceği bir mekanizma. Siz onun için göstergeleri de oluşturmuşsunuz, bunlar çok kıymetli. Bunda yurt dışı iyi örnekleri ya da yurt içindeki özel sektördeki iyi örnekleri inceliyor musunuz bu kararlarınızda? Bunun da önemli olduğunu düşünüyorum çünkü bazen hiç tahmin edemeyeceğimiz bazı şeyler bu iyi örneklerden, iyi uygulamalardan çıkarılıp bizim kültürümüze, bizim sistemimize entegre edilebilir. Burada "mekânda erişilebilirlik" demişim yani bunlarla ilgili kriterleriniz vardı.

Burada kadın ve erkek ayrımının yine olduğunu görüyoruz. Kız çocuklarımız üniversite eğitimine erişimde sorunlar yaşıyorlar, vermiş olduğunuz sayılar onu gösteriyor. Bu göstergeleriniz noktasında yeni hedefleriniz var mı belirlediğiniz, bu da önemli yani geleceğe dair hedefleriniz var mı? Birkaç göstergeyi değiştirdiğinizden ve bunun olumlu sonuç getirdiğinden bahsettiniz. Hedefiniz var mı, belli hedefleriniz, onları da öğrenmek isterim.

Aile Bakanlığına sorum da şu olacak, değerli Başkanımıza: Bu sizin de sunumunuzda vardı, pek çok kanun, yönetmelik, kurumlar arası kadroların belirlenmesi vesaire ama biliyoruz ki yani biz şimdi sahadayız, bize, maillerimize de akan sorunlar ve ihtiyaçlar var, çok ciddi sorunlar var ve bu sorunların merkezinde engelli konusunun da müsebbibi olan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız geliyor. Ben iyi niyetli çalışmaların her zaman yanındayım, destekçisiyim, yaptığınız çok iyi işler de var ama bu yaptığınız işlerde, yaptığınız bir yenilikte -burada bazı yeniliklerden de bahsettiniz- izleme, değerlendirme -işte en baştaki noktaya dönüyorum- etki analizi sistemleriniz var mı, bu sistemlere göre ilerlemeyi doğru olarak kaydedip değerlendirdiğiniz ve yeni göstergeler belirlediğiniz? Çünkü bu bütçe sunumlarında aynı şey sizin Bakanlığınızda da söz konusu yani biz önümüze geldiğinde gerçekten gülüyoruz artık. Yani bütçede böyle saçma sapan göstergeler belirlenip bir de hedeflerde de "şu kadar toplantı" "bu kadar bütçe buraya" bunlar hani işi bilen insanlar için ne doğru göstergeler ne doğru stratejiler ne de doğru hedefler. Ben sizden bunu duymak, dinlemek istiyorum. Ne tür etki analizleri kullanıyorsunuz bu değişimlerde size yol gösterecek ve hani "Çalışmalarımızda şu noktadan itibaren şöyle bir ivme kaydettik, bu da ümit vadeci." diyeceğiniz neler olur, olabilir?

En son da yapmış olduğunuz öz eleştiri için de kutluyorum sizi. Kurumlar öz eleştiri yapmadan yol alamazlar. "Biz mükemmeliz, biz harikayız, her şeyi yapıyoruz." denilebilir ama toplumda çok ciddi sorun alanları var. Bu sorun ve ihtiyaç alanlarının doğru, güncel strateji ve çözümlerle giderilmesi lazım çünkü doğrudan toplumla, toplum odaklı işler yapıyorsunuz.

Bu kadar sorularım.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARIOĞLU - Teşekkür ediyoruz.

Mecliste de yoklama var şu anda, ilkinde yetişemeyeceğiz ama ikinci için çok az bir zamanımız kaldı yani çok kısacık almamız gerekiyor çünkü tamamladık artık.

Buyurun.

KOMİSYON UZMANI ESRA ERSOY - Demin de aslında çok arka arkaya konuştuğum için sorularımın atlanmasını istemiyorum. O yüzden özellikle tekrar o bayrak olaylarının denetimi konusundaki sorunun cevabını özellikle ve özellikle alabilirsem... Özellikle yine arada kaynamaması için tekrar söylüyorum: Servis, ulaşım konusu bir bireyin üniversiteye ulaşabilmesi

için temel faktör ve diğer öğrencilere üniversite imkânı sağlandığında aslında eğitime ulaşabilmiş oluyorlar ve birçok üniversite demin de bahsettiğim gibi, ODTÜ haricinde -şu anda Ankara bölgesi için söylüyorum- bu hizmeti sunmuyor. Ben Başkent Üniversitesi özelinde birimde çalışıyorum dediğim gibi ve bu servis konusu çok elzem bir konu. Diğer öğrenciler, evet, toplu taşımayı kullanabiliyorlar, evet, Başkent Üniversitesinin servislerini kullanabiliyorlar ama engellilere özel liftli bir servis sağlanmadığı sürece üniversitedeki engelli öğrenciler servisi kullanamıyor. Bu sorunun özellikle cevabını rica edebilirsem çok sevinirim.

Belma Hanım, demin bu sorular arasında size bir soru yöneltmeyi unuttum aslında, geçen toplantıda size şunu sormuştum: "YKS sınavında engelli öğrencilere özel düzenlemeler yapılabilir mi, sorular kısaltılabilir mi?" diye, siz de MEB'le birlikte çalıştığınız söylemişsiniz ancak yabancı öğrencilere şu an hâlihazırda uygun bir düzenleme uygulanıyor. Bununla ilgili engelli öğrencilere de yapılma şansı hiç yok mudur ya da var mıdır, yolları nelerdir, bunları tekrar sormak istiyorum. Ayrıca, dediğim gibi, o bayrak konusu çok önemli ve sizin denetleyebilmeniz çok önemli, bunların da cevaplarını alabilirsem çok sevinirim.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Hızlıca böyle temel başlıkları verebilirseniz, Esra'nın soruları bizim için de önemli. Şimdi, bütün Komisyon üyelerimizin herhâlde katkılarını aldık, sorularımızı da aldık. İlk önce, Aile Bakanlığından başlayıp sonra hızlıca ÖSYM'ye ve en son YÖK'e söz vereceğim. YÖK'e biraz daha fazla soru geldiği için diğer kurumlarımızı hızlıca alırsak size daha rahat bir zaman bırakmış olacağım.

Önce hemen hızlıca Aile Bakanlığımızdan başlayayım geniş bir zaman olsun diye de hem. Sonra, tabii, cevapları yazılı olarak da gönderdiğiniz için onu da dikkate alarak daha hızlı cevap verebilirsiniz.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ENGELLİ POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI HABİP AYDIN - Öncelikle, sunumumda süre kısıtından dolayı belki tam izah edemedim, atama sürecinde kurulan komisyonların herhangi bir engelliye engellilik yönünden değerlendirip reddetmek gibi bir yetkisi ve durumu söz konusu değildir, bunu düzeltmek istiyorum. Sadece belge üzerinden incelemeleri yapılmakta, açıklanan kılavuz doğrultusunda "Belgeler uygun mudur?" diye karar verilerek engelli istihdamına geçilmektedir.

İkinci bir husus, 2024 yılında 1.749 sayısının az bulunması konusu, "2012'de 12.796 iken neden 2024 yılında 1.749?" diye soruldu. Şimdi, bir sonraki slaytımızda göreceğiniz gibi, 25'inci slaytımızda fiilen çalışan sayımız 82.626'ya, kota fazlası çalışmamız 8.538'e çıkmış, kota açığımız 3.321'dir. Yüzde 3 asgari bir seviye olup kurulların talepleriyle oluşan -özellikle onun altını tekrar çizmek istiyorum- kurumların bir sonraki yıl alacakları personel talepleriyle oluşan sayılardır. Bakanlığımızın bu konuda sadece sekreteryaya ve koordinasyon anlamında bir görevi bulunmaktadır, bu sayılar buradan oluşmaktadır.

Arz ederim.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Şimdi, şöyle Sayın Vekilim: Biliyorsunuz, engelliler için kılavuzda ayrı bir kota yok çünkü Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı bünyesinde belirleniyor kontenjanlar. Geçen toplantıda böyle bir soru almıştık. Üniversite sınavında Millî Eğitim Bakanlığı ÖSYM Başkanlığına tek kazanımları gönderiyor. YKS sınavı, üniversite sınavı engel gruplarına değil, bütün sorular bütün adaylara aynı şekilde hazırlanıyor, bir tek kazanım var çünkü Millî Eğitim Bakanlığının ÖSYM Başkanlığına gönderdiğinde. Esra Hanım'ın sorduğu soru: "Engelliler için bunlar daha kısa hazırlanabilir mi?" Fakat kazanım tek olduğu için şimdi öyle bir çalışması yok ÖSYM Başkanlığının. Buna tabii ki tek ayaklı olarak da cevap vermek yanlış olur. Millî Eğitim Bakanlığı, biliyorsunuz, bize kazanımları gönderiyor. O yüzden onlarla da Esra Hanım'ın sorduğu bu soruyu paylaşacağım ben. Kendi ödevlerimin arasına yazdım.

Teşekkür ediyorum.

ZÜLAL TANNUR - Aslında sorular soruluyor, özellikle mesela şekilli sorular eleniyor ya biliyorsunuz ama çözümü şekil gerektiren sorular elenmiyor. Eğer oraya bir not iletilecekse onların elemelerine şey yapabilirsek çünkü ben grafik çizemiyorum.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Üniversite sınavında hangi soruların... Biz diyoruz ki: "Görme engelli okuyucu kullanımında şekil, grafik, karmaşık ifade içeren sorular sorulmaz." O soruları tayin eden Millî Eğitim Bakanlığı değil ÖSYM Başkanlığı. Siz grafiği zihninizde canlandıramadığınızı, o yüzden de bunun sorulmamasını talep ediyorsunuz, yanlış mıyım?

ZÜLAL TANNUR - Yok, o zaten doğru, ben şunu talep ediyorum: O zaten sorulmuyor yani eğer bir şekil varsa o zaten eleniyor. Benim söylediğim, paragraf gibi görünen ama çözümünde şekil gerektiren...

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Senaryo soruları.

ZÜLAL TANNUR - Evet, senaryo sorularına da bir bakılabilir. Bir de madem not alınıyor, eminim zaten iletilecektir, şeyi de ekleyeyim: Demin dedik ya, mesela, hani okuyucular aslında "domain" alanlardan gelmiyor diye. Mesela orada işaretleri okuyamıyorlar, türev, integral, algoritma; hiç bilmedikleri için bana heceleyle heceleyle sınavı okuyan birisi gelmişti. Geçtiğimiz yıl Berra Yami adlı davalık olan bir öğrenciye İngilizce sınavında İngilizce bilmeyen bir okuyucu gelmişti. Bunları da not olarak alabiliriz çünkü öğrencilerin emekleri ziyan oluyor orada da.

Teşekkürler.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Tabii ki notlarımı aldım. Şimdi, şöyle: Dediğimiz gibi, görme engelli adaylara şekil, grafik sormuyoruz ama eğer üçgen iç açısının toplamını bilim olarak yani bilmesi gereken bir bilgi olarak sorduğumuzda diyelim ki orada alfa geçiyor, bir alfa sorusu, alfanın şekil olarak da okuyucu okurken alfanın nasıl okunacağı, ÖSYM'nin adaylara verdiği yani okuyucunun önündeki soru kitapçığının kapağında "Alfa nasıl okunur?" "Sigma nasıl okunur?" "Bemol nasıl okunur?" zaten bunlar var. Hani okuyucunun o anda dil sürçmesi olabilir, bakmaması olabilir, atlayabilir fakat dediğim gibi "Hiç bilmiyor." demek bu da biraz haksızlık olabilir, öyle düşünüyorum.

ZÜLAL TANNUR - Çok süre kaybı oluyor yani o anda orada duruyor, sonra geri dönüş yapıp oraya bakıyor, sonra bulamıyor, bir daha geri dönüyor. Bu zaten işin semboller tarafı ama semboller dışında alan spesifikinde gelmeyen birinin o alana sokulması, bu verdiğimiz İngilizce örneğinde olduğu gibi, bu çok büyük bir sorun yani en temelde ona ayrıca bakılabilir belki. Evet

veriliyor o dediğiniz semboller, zaman kaybı işin ayrı bir boyutu ama zaten İngilizce sınavına sadece Türkçe bilen birini sokuyorsak bu "Ya, sen bunu her şekilde yaparsın ama ben sana sokacağım insanı seçmiyorum." demek oluyor. Bu zaten emsal olarak tekrar uygulandı sınav geçtiğimiz yıl, biliyorsunuzdur ama bu artık yapılmamalı yani bunun bir sistemi olmalı. Çünkü sadece gönüllü olmak için insanlar o havuza yazılabilir ya da gözetmen olmak için ama onlar elenerek seçilmiyor yani o çok önemli bir şey. Diyorum ya, bana heceleyerek sınav okuyan birisi matematiğime girmişti, bir ilkokul öğretmeni idi.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Çok önemli bir şey bence söylediği şey, siz de önemsediniz bence bakışlarınızdan bunu hissettim, kurumsal taassupla değil de çocuklarımız açısından bakmamız lazım.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Sayın Vekilim, tabii ki notumu aldım ama bazen telaffuz hakikaten sorun olabiliyor. Şunu da belirtmek istiyorum burada: ÖSYM'nin yaptığı bütün sınavlarda engelli adayların salonlarında kamera var, kamera ve biz zaten bunları, adaydan böyle bir talep geldiğinde kamera kayıtlarını izliyoruz ve gerçekten diyelim ki o an...

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Ama hiç gelmesin yani çok emek veriyorlar, büyük bir heyecanla, çok farklı bir psikolojiyle giriyorlar, zor bir şey. O yüzden hiç sıkıntı olmayacak şekilde planlamak bence kıymetli olur.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Evet, telaffuzda bazı problemler olduğunda gazetede yer alan kişiye de zaten ÖSYM Başkanlığı kanun gereği eş değer sınav...

ZÜLAL TANNUR - Telaffuzda problem var değildi, direkt dili bilmiyordu yani öyle bir dil bilmiyordu, telaffuzda bir problem yoktu.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Sınavın aslında sonucunu etkileyecek bir şey bence bu, telafisi zor.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Direkt "Bilmiyor." demek doğru değil çünkü filoloji mezunuydu.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Aslında bence hem YÖK hem ÖSYM belki bu sınavlardan sonra gençlerimize böyle geri bildirimleri alacakları odak grup çalışmaları ya da farklı çalışmalar yaparsa bayağı ilerleme katedilir. Ben çok faydalandım hem Esra'dan hem Zülal'ın katkılarından.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Sayın Vekilim, şunu da belirtirim: Biz görme engellilere hangi soruların sorulup sorulmayacağına dair yine, üniversitedeki ana bilim dalı başkanları, işte, görme engelliler, Gazi Üniversitesi gibi üniversitelerden akademisyenlerden bir komisyon ve STK'lar da var burada, "Hangi sorular sorulsun, hangi sorular sorulmasın?" diye zaten komisyonda da tartışılıyor, raporumuz hazırlanacak. Dediğim gibi, bu biraz da çok göreceli bir şey. Mesela, bir adayımız "Bana bütün soruları sor." diyor yani bu biraz kişinin kendi talebine de bağlı ama tabii ki ortak bir noktada buluşmamız gerekiyor. Bununla ilgili zaten komisyon çalışmalarımız da devam ediyor ama üstüne basa basa tekrar söylemek istiyorum. Bizim görev verdiğimiz okuyucular ya üniversitede akademisyen ya da gerçekten Millî Eğitim Bakanlığında öğretmenler ama dediğim gibi, o an telaffuzda problem olur, dil sürçmesi olur, farklı bir şey olur, ona tabii ki özen gösteriyoruz. Tekrar tabii ki Zülal Hanım'ın dediği notları da aldım.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Şey yapılamaz mı? Yani sınav bittikten sonra mesela bir genel değerlendirme, çocukların hepsine, gençlere böyle sorulsa bir defalık ya da iki yılda, üç yılda bir revizyon için...

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Anket mi?

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Anket gibi bir şey bence yapabilirsiniz yani.

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Var.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Yani kendinizi ölçme ve değerlendirmeniz açısından hepsine bir soru bence her alanda bu konudaki yaşananlarla ilgili bir geri bildirim alınmış olabilir.

Belli periyotlarla bu, her sınav sonrası olmaz ama üç yılda bir, iki yılda bir; bu, belki bir kendi kendinizi...

ZÜLAL TANNUR - Şuradan çıkalım, sokaktan geçen görme engelli birisi olsun... Ben görme engelli perspektifinden konuşabilirim, otizmle ilgili konuşamam çünkü ona dair bir şey almadım sınav anlamında. Çıkayım şuradan dışarıya, bir görme engelliye kolundan tutayım ve diyeyim ki: "Sınavda yaşadığın en büyük zorluk neydi?" Adımın Zülal olduğu kadar eminim, her tür iddiasına varım, bana gelip "Bana okuyucunun kim olduğunu bilmemekten dolayı yaşadığım endişe." diyecek. Ya, ben buna bu kadar eminim. Bundan dolayı sayısal ders seçmiyor görme engelli insanlar, bunu da söyleyebilirim çünkü ona kim okuyacak bilmiyor. Yoksa bizim çocuklar fizikçi olamıyor mu? Hani, mühendis olamıyor mu? Kapasitesi mi yok yani görme engellilerin? Hani, ölçmüyoruz ya zekâlarını, yok mu kapasiteleri? Var ama sayısal derse girdiğinde ona o soruyu kim okuyacak? Ya, zaten zor hazırlanıyor. O zaman diyelim ki: "Sen üniversiteye girebilirsin ama sadece hukuka girebilirsin, sadece sözele girebilirsin." Neden Türkiye'de bir iki ekonomici var? Niye bir fizikçi var? Ben niye herkesin ismini biliyorum. Ben bilmek istemiyorum kimsenin ismini, tanımak da istemiyorum. Kaç görme engelli var? 2 milyon.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Evet, yani gerçekten çok doğru.

Ben bugün sizin için de faydalı olduğunu bu Komisyon toplantılarının düşünüyorum. Başka var mı katkı vereceğiniz Belma Hanım?

ÖSYM ENGELLİ ADAYLAR DAİRE BAŞKANI BELMA ATAĞ - Bir de Sayın Vekilimiz çıktı ama engelli kotasından söz etmişti. Söylemiştim, YÖK Yönetmeliği'nde özel yetenek sınavında görme, işitme, bedensel, zihinsel ve yaygın gelişim bozukluğu olan adaylara ayrı bir engelli kotası var. Yani merkezî sistemle yaptığımız diğer bölümlerde değil fakat özel yetenek sınavında engelli öğrencilere yönetmeliğin verdiği 5 engel grubunda raporun yüzdesi var, o rapora sahip olanların kotası var, onlara ayrı bir yerleştirme yapılıyor.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkür ediyoruz.

Hocam, buyurun, geniş bir zaman size bıraktık, yarım saat de ara verdikleri için rahatladık.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Çok teşekkür ederim.

Vakit çok daraldı, herkes de yoruldu, ben kategorize edip hemen kısa kısa cevaplar vereceğim.

Şimdi, bayrak ödülleriyle alakalı ben yokken de bir soru gelmiş, hemen onu cevaplayayım. Orada bir şey vardı, Esra Hanım sormuştu. Evet, bu Başkent Üniversitesinin 2024 yılında yemekhane ve kütüphane hizmetleri için verilmiş bir bayrak ödülü. Eğer buralarla ilgili de sorun varsa -yani kampüsle ilgili değil bu- biz ilgileniriz, onu denetleriz.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Yani Esra Hanım sadece üniversite açısından değil, sanki genel söyledi.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Genel olarak... Bir sonraki yıl tekrar başvuruyorlar aynıları, çok rahat olun, tekrar biz onları gözden geçiriyoruz.

KOMİSYON UZMANI ESRA ERSOY - Anladım ama bunu söylerken...

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Atladığımız varsa da söyleyin bildiğiniz bir şeyi, biz üzerinde duralım.

KOMİSYON UZMANI ESRA ERSOY - Tabii, tabii, şöyle ifade etmek istiyorum: Bunu ben, öğrenci temsilcisi olmama rağmen, bize ifade ederken kütüphaneden ya da farklı bir şeyden dolayı değil, direkt "Fiziki erişilebilirlik ödülünü aldık ve eğitim erişilebilirliği ödülünü aldık." diye ifade ediyorlar, hatta "web" sitelerinde de bu şekilde ilan ediyorlar.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Bütün kampüsler için ilk defa vereceğiz, bu sene vereceğiz onu. Rahat olun, diğerleri hep eksiktir yani belli alanlarla alakalı.

KOMİSYON UZMANI ESRA ERSOY - Tamam, belki bilgi yanlışlığı olabilir bu noktada.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Toplantıdan sonra da daha farklı bakacaksınız diye düşünüyorum.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Evet yani faydalı oluyor, kesinlikle öyle.

Hazır bayrakları konuşmuşken, biraz önce de bayrak ödüllерinin çok gereksiz olduğunu söyledi. Bana teşvik için başka bir unsur söyleyin, başka bir mekanizma söyleyin, o zaman kabul edelim.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Yanlış anlaşılma olmasın, gereksiz demedim ben, esas kriter bu olamaz dedim.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Hayır yok, Ali Bey dedi, Ali Bey çok lüzumlu olmadığını söyledi.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Ben lüzumsuz demiyorum, esas kriter...

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Ona cevaben, sizinkiyle alakalı değil, rahat olabilirsiniz, sıkıntı yok.

AYLİN YAMAN (Ankara) - Erişilebilirlik kriteri o olamaz dedim, sadece motive edici bir araç olabilir.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Evet, kesinlikle doğru. Size cevap vermedim, Ali Bey'e söylemiş oldum. Bir başka arkadaşımız daha söylemişti...

KOMİSYON UZMANI ESRA ERSOY - Arif Hocam, bir saniye...

Konu değişmeden... Sorunun yanlış anlaşıldığını düşünüyorum. Bu söylendi, bu noktada eksiklikleri var ama şuna da katılıyorum, demin zaten bu konuda da bir ekleme yapmıştım: Aylin Hanım'ın ve Ali Bey'in de dediği gibi, vekillerimizin de dediği gibi, bu konunun yeterli olmadığını düşünüyorum. Evet, bir farkındalığı sağlamak için ödül vermek çok güzel ama denetleme ve caydırma noktasında da bir denetim mutlaka olmalı yoksa gerçekten eksik kalıyor.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Kesinlikle olmalı. Sizin söylediğiniz biçimde, olduğu gibi kabul ediyorum, sıkıntı yok. Ama bunun gereksiz olduğunu söylediğimiz zaman çok anlamlı olmuyor, onu söylemeye çalışıyorum.

ZÜLAL TANNUR - Mesela Boğaziçine gidip bakabilirsiniz, 3 bayrağa sahip.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Hocamız böyle derlesin toparlasın bence, imkân verelim, bütün soruları şöyle hızlıca alalım.

YÖK YÜRÜTME KURULU ÜYESİ PROF. DR. ARİF BİLGİN - Yani, Sayın Vekilimizin sorduğu kampüs dışı erişilebilirlik konusu önemli. Tabii, bizim çok fazla müdahil olmadığımız bir alan ama üniversitelerimiz özellikle yerel yönetimlerle bunları konuşarak halletmeye çalışıyorlar. Ben kendi üniversitemden biliyorum -Sakarya Üniversitesi- ve İstanbul'da bir durumu biliyorum. Mesela, bir öğrencinin biraz yatarak yolculuk yapması gerekiyordu ve yerel yönetimlerden o anlamda destek alamamıştı, üniversite o hizmeti gördü yani konuşmalarımız sonucunda. Çok fazla böyle ihtiyaçlı arkadaşımız çıkmayabiliyor ama sınırlı sayıda da olsa böyle durumlar ortaya çıkıyor.

İzleme ve değerlendirme kısmı bizim çok hayati Sayın Vekilim. Hakikaten de biz 5 kategoride izleme ve değerlendirme yapıyoruz: Eğitim ve öğretim; araştırma, geliştirme, proje; uluslararasılaşma; sürdürülebilirlik ve beşincisi de toplumsal fayda şeklinde. Mesela, orada herhâlde ileriye dönük hedeflerimizi biraz bununla da ilişkilendirdiniz. Orada mümkün olduğunca yeni durumlara kendimizi adapte etmeye ve hatta ön almaya çalışıyoruz. En fazla değişiklik yapmayı ümit ettiğimiz, hedef koyduğumuz başlık ise sürdürülebilirlik başlığı, bizim zayıf olduğumuz bir alan. Geçenlerde biz "STARS diye bir mekanizma var. Bu sürdürülebilirliği ölçüyor, bunu yapalım." dedik; sonra vazgeçtik, "THE'nın 17 tane kategorisi var; ona geçelim, ondan faydalanalım, bize uygun olan kısımlarını alalım." falan diye konuştuğumuzda, bizim yöneticilerimizden birisi "Ya, biz kendi mekanizmamızı niye kullanmıyoruz?" dediğinde orada da bir mekanizmamız yok. Yani ölçme sistemimiz yok, değerlendirme sistemimiz yok. Asıl, bazı ufak tefek tartışmalar yerine bu noktadaki sıkıntılarımızı gidermekle meşgul olmamız bence çok daha faydalı olur diye söylüyorum. Kendime ilk önce tembihat yapıyorum. Üniversitelerde de mesela, işte, indeksli dergiler, sıralamalar vesaire konusunda değerlendirme sistemlerimiz alabildiğine zayıf. TRDizin dışında hiçbir şeyimiz yok yani bence bunun bir tık üstüne çıkmamız lazım, daha üste çıkmamız lazım. VOST'la, SCOPUS'la falan çok fazla meşgul olmamız lazım çünkü hepsi çok kâr amaçlı kuruluşlar. Buralara doğru evrilmemiz lazım. Bu noktada bir şeyler yapmaya gayret ediyoruz. Ciddi ciddi hedeflerimiz var yani bununla alakalı.

Çok teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Çok teşekkür ediyoruz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Aile Bakanlığına bir soru sormuştum ama cevabını alamadım.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Mikrofonu açarsanız, kayıtlara da girsin.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Engellilerin işe yerleştirildikten sonra kurumlardaki iletişimi ve uyumu noktasında ve daha sonra kurumdaki devamı noktasındaki bazı sorunlara dikkat çektiniz ama ayrıntıya girmediniz. Burada biraz açsanız bence Komisyon için faydalı olur diyorum.

Teşekkürler.

ELİF ESEN (İstanbul) - Ben de etki analizi, ölçme, değerlendirme sistemlerinizi sormuştum.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ENGELLİ POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI HABİP AYDIN - İkisine de çok kısa bir şekilde cevap vermeye çalışacağım.

Özellikle her engelli bir parmak izi gibi kendi özelinde değerlendirilmesi gereken bir durum. Engelinizden kaynaklı kuruma, bir ünvana atandınız. Atandığınız yerin makul düzenlemelerle çalışma ortamına hazır hâle getirilmesi, burada sizin herhangi bir araç gereç ihtiyacınız varsa bunların temin edilerek sizin o hizmeti sunabilmenize yönelik değerlendirmeler de bizim sahadan gelen geri dönüşlerde eksiklikler olduğuna yönelik. Engelli personellerin atandığı ünvanlarda verimli çalışmasına yönelik eksiklikler olduğu, tüm kurumların -kendi kurumumuz başta olmak üzere- bu anlamda bir birim kurgusu yaparak bu alanda bu değerlendirmeleri, tespitleri ve izlemeleri yapması yönünde...

İzleme değerlendirmeyeyle ilgili tüm mevzuat değişimlerinin -özet olarak söyleyeyim- etki analizleri yapılmak durumunda. Biz de bütçe hazırlık çalışmalarında da Bakanlık adına bir Daire Başkanı olarak söz söyleme yetkisi bende değildir ama yani bugün engelli istihdamı anlamında yaptığımız çalışmalar kapsamında söyleyebilirim. Zaten sunumumuzun bir kısmında Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının e-kamu uygulama sistemi üzerinden bu izlemeleri birlikte yaptığımız anlamında bir ifadede bulundum. Bakanlığımızın diğer uygulamalarında da benzer izleme modelleri ve etki analizlerini özellikle mevzuat değişiminde zaten yapmadan mevzuat değişimini ilgili taraflara sunma şansı yok diye biliyorum.

Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI JÜLİDE SARİEROĞLU - Teşekkür ediyoruz.

Katkı ve katılımlarından dolayı YÖK temsilcimize, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü Temsilcimize ve ÖSYM temsilcimize teşekkür ediyoruz.

Şu anda Komisyonumuzun gündeminde görülecek başka bir konu bulunmadığından toplantıyı yarın saat 14.30'da tekrar açmak üzere kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.40